

EdukAI 2018

Četvrta edukativna konferencija o Alzheimerovoj bolesti
14. i 15.12.2018., Zagreb, Hotel International

4

ZBORNIK SAŽETAKA

Godina IV., 2018.

Hrvatska udruga za
Alzheimerovu bolest

Zahvala

Zahvaljujemo svima – predavačima, sudionicima, pokroviteljima, sponzorima i donatorima na pomoći u ostvarenju Četvrte edukativne konferencije o Alzheimerovoj bolesti - EdukAl 2018.

Osobito zahvaljujemo

Suorganizatoru

Gradu Zagrebu

Pokroviteljima

Svjetskoj federaciji za Alzheimerovu bolest (*ADI*)

Ministarstvu zdravstva RH

Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku RH
i Gradu Zagrebu

Na potpori

Europskoj federaciji za Alzheimerovu bolest (*Alzheimer Europe*)

Mediteranskoj alijansi za Alzheimerovu bolest (*MAA*)

Na pomoći u organizaciji i izvedbi

Hotelu International i
turističkoj agenciji

SPEKTAR
PUTOVANJA

ZBORNİK SAŽETAKA

Četvrte edukativne konferencije o Alzheimerovoj bolesti
Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest održane
u Zagrebu 14. i 15. prosinca 2018.

 EdukAI 2018

ZBORNİK SAŽETAKA

Četvrte edukativne konferencije
o Alzheimerovoj bolesti
Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest
održane u Zagrebu 14. i 15. prosinca 2018.

Godina 4., 2018.

Prosinac 2018.

**Zbornik sažetaka
Četvrte edukativne konferencije o Alzheimerovoj bolesti
Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest**

Godina 4., 2018.

ISSN 1849-8809

Nakladnik

Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest, Vlaška 24/1, 10000 Zagreb

Za nakladnika

Ninoslav Mimica
predsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest

Uredio i oblikovao

Tomislav Huić
dopredsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest

Lektorica

Ksenija Trajbar

Tisak

Grafing, Zagreb

Naklada: 300 primjeraka

Zagreb, prosinac 2018.

Mišljenja, nalazi, zaključci i preporuke u ovom zborniku nisu nužno stajališta organizatora konferencije EdukAl 2018. i odgovornost za njih snose autori.

Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest © 2018.

*Demencija ljudima ne oduzima dostojanstvo,
to čini naš odnos prema njima.*

- Teepa Snow, radna terapeutkinja

PISMA PODRŠKE

Oduševljena sam činjenicom da će Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest biti domaćin 4. Edukativne konferencije o Alzheimerovoj bolesti (EdukAl 2018.) koja će se održati 14. i 15. prosinca 2018. u Zagrebu.

Kao izvršna predsjednica Međunarodne federacije udruga za Alzheimerovu bolest (*Alzheimer's Disease International - ADI*) pozdravljam ovaj skup kojemu je tema *Demencija se tiče svih nas*, uključujući njegove radionice i predavanja o demenciji, javnozdravstvenim politikama i projekatima, o znanosti, praksi i poboljšanju kvalitete života osoba s demencijom i njihovih skrbnika te o skrbi za osobe s demencijom i životu s demencijom općenito.

Čestitam Hrvatskoj udruzi za Alzheimerovu bolest na ovom posebno zanimljivom programu.

Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest aktivna je članica ADI-ja od 2006. i ovom prigodom još jedanput joj zahvaljujem na konstantnim naporima da potakne javnu svijest o demenciji te na potpori i sredstvima koje pruža onima koji su pogođeni tom bolešću.

U ime cijele obitelji ADI-ja želim svim sudionicima uspješnu i produktivnu konferenciju na kojoj će mnogo naučiti o tako važnim temama te na mogućem povezivanju i razmjeni ideja s kolegama i novim prijateljima.

S poštovanjem,

izvršna predsjednica Međunarodne federacije udruga za Alzheimerovu bolest

Paola Barbarino

Dobrodošli!

Kao predsjednica udruge Alzheimer Europe, sa zadovoljstvom vam želim dobrodošlicu na EdukAl 2018., na 4. edukativnu konferenciju o Alzheimerovoj bolesti.

Moto ovogodišnje konferencije - Demencija se tiče svih nas, uistinu je važna poruka koju dijelim i na profesionalnoj i na osobnoj razini.

Dugo godina (otprilike od početka 1996.) sudjelujem u Alzheimerovu pokretu, kako u Češkoj Republici tako i na europskoj razini. Moja uključenost počela je kao profesionalna, ali moj čisti profesionalni pogled na demenciju promijenio se tijekom mnogobrojnih sastanaka s oboljelim osobama i njihovim njegovateljima. Na osobnoj razini, također me dotaknula demencija jer je moja majka umrla u kolovozu nakon što joj je prije nekoliko godina dijagnosticirana vaskularna demencija, a njezinu partneru Alzheimerova bolest.

Taj bliski i vrlo osobni uvid u tu bolest te njezin utjecaj dodatno je oblikovao moje stajalište, pa imam osjećaj da se mi kao profesionalci katkad usredotočujemo vrlo usko na dijagnozu, farmakoterapiju, intervencije i upravljanje. No u životima osoba s demencijom mnogo je više stvari koje su važne u njihovim životima – svakodnevni događaji i radosti, individualne potrebe, sklonosti, voljene i nepoželjne stvari, želje, ljubavi... Kao profesionalka, skrbnica te kao predsjedateljica udruge Alzheimer Europe sretna sam što vidim da program vaše konferencije odražava ovaj holistički pristup demenciji i da nije usmjeren samo na jedan aspekt, a na štetu drugih.

Želim vašoj konferenciji uspješan rad.

Predsjednica udruge Alzheimer Europe

Iva Holmerová

Poštovani,

Predsjednica sam Udruge za istraživanje Alzheimerove bolesti u Monaku (AMPA) posljednjih deset godina. Njezini ključni ciljevi su potpora i poticanje međunarodnih partnerstva u svrhu borbe protiv Alzheimerove bolesti.

U vezi s tim, tijekom 2013. godine AMPA je pokrenula Mediteransku alijansu za Alzheimerovu bolest u kojoj trenutačno djeluje 17 sredozemnih zemalja, uključujući i Hrvatsku. Ta mreža sastoji se od nacionalnih udruga za Alzheimerovu bolest, znanstvenika i zdravstvenih profesionalaca iz cijele regije. U koordinaciji s AMPA-om, glavni zadaci MAA-a su potpora sudionicima u borbi protiv Alzheimerove bolesti na Sredozemlju radi razvoja njihovih inicijativa, dijeljenja i razmjene znanja, iskustva i prijedloga donositeljima političkih odluka, kako bi se osiguralo da u tim zemljama Alzheimerova bolest postane prioritet javnog zdravstva.

Vaša udruga organizira Četvrtu edukativnu konferenciju o Alzheimerovoj bolesti (EdukAl 2018) 14. i 15. prosinca 2018. u Zagrebu. Taj događaj bit će prigoda za stjecanje boljeg znanja i svijesti o bolesti te prijenos stručnosti svim sudionicima.

U ime Mediteranske alijanse za Alzheimerovu bolest želim vam čestitati na ovoj izvanrednoj inicijativi. U nadi da će ova konferencija biti vrlo uspješna, sigurna sam da će biti i vrlo korisna u pružanju potpore oboljelima i njihovim obiteljima u vašoj zemlji i da će vaše zajednice postajati osobama s demencijom sve ugodnija mjesta.

Također se nadam da će ovaj skup biti prilika vašoj udruzi da istakne koliko je Hrvatskoj potrebno da u najkraćem mogućem roku prihvati i počne provoditi nacionalnu strategiju u borbi protiv demencije.

S poštovanjem,

Predsjednica

Catherine Pastor

Organizacijski i programski odbor

Četvrte edukativne konferencije o Alzheimerovoj bolesti
Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest

Tomislav Huić

Ninoslav Mimica

Mira Dajčić

Tajana Dajčić

Vjekoslav Jeleč

Ivana Portolan Pajić

Morana Ivičić

Marija Kušan Jukić

Nataša Klepac

Marija Lacko

Goran Šimić

Višnja Šporer

Dubravka Vizek

PROSLOV

Demencija se tiče svih nas

Dobrodošli na 4. Edukativnu konferenciju o Alzheimerovoj bolesti!

Sve većim zanimanjem za EdukAl već četvrtu godinu potvrđujete koliko su praktična pitanja demencije važan dio naše svakodnevice. Zapravo ističete da demencija nije samo naš javnozdravstveni problem, nego i jedan od najizrazitijih društvenih izazova.

U Hrvatskoj je oko 90 000 osoba sa simptomima demencije, a najnovije procjene udruge Alzheimer Europe pokazuju da brigu o svakom takvom bolesniku dijele prosječno tri člana njihovih obitelji. Prema tome breme demencije nosi 360 000 ljudi. Toliko stanovnika danas imaju zajedno Split, Rijeka i Osijek. Zato je realna pretpostavka da među nama ne postoji odrasla osoba koja ne poznaje ili ne zna nekoga tko živi s demencijom. Što više, istraživanje koje smo proveli u Zagrebu tijekom ovogodišnjega Svjetskog dana Alzheimerove bolesti upozorava da otprilike svaka druga starija osoba ima neke probleme s pamćenjem i orijentacijom. Znači, dok se probijamo kroz gradsku vrevu, čekamo u nekom redu ili smo u tramvaju ili autobusu, negdje pokraj nas nalazi se osoba kojoj bi neka naša mala pomoć dobrodošla. To od svih nas zahtijeva više znanja o demenciji, smanjivanje njezine stigme i povezanije djelovanje. Drugim riječima, demencija se tiče svih nas.

Novost ovogodišnjeg EdukAla jest to što ste većinu tema predložili sami i tako našu konferenciju obogatili s više primjera iz prakse. Osim toga, pokrovitelj skupa je prvi puta naša krovna organizacija - Alzheimer's Disease International, što smatramo velikim priznanjem. Sve je i više sudionika iz susjednih zemalja. S njima planiramo realizirati nekoliko novih prekograničnih projekata. Zato smo odlučili da idući, 5. EdukAl bude naša prva konferencija s međunarodnim sudjelovanjem.

Zahvaljujući u ime Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest na odzivu i svemu što svakodnevno činite za osobe s demencijom i njihove obiteljske skrbnike, želim da i s ove konferencije ponese nove spoznaje i uspješno ih primijenite u praksi.

*prof. prim. dr. sc. Ninoslav Mimica
predsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest*

Potrebni su nam novi oblici potpore, edukacije i društvenih promjena

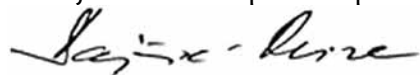
Svakim danom susrećemo se sa novim saznanjima o problemima osoba s demencijom i njihovih obitelji, naša krovna organizacija *Alzheimer's Disease International* poručuje da se u zemljama sa srednjim dohotkom, kojima pripada i Hrvatska – demencija dijagnosticira jednoj od 10 osoba koje pokazuju poteškoće u pamćenju i dosjećanju, najavljuje se sve veći broj oboljelih s kojima ćemo se susretati u idućim godinama jer Hrvatska prema demografskim pokazateljima ima sve više starijih osoba: u dobi od 60+ danas je gotovo četvrtina stanovnika (24 %), indeks starenja (kvocijent mladog u odnosu na staro stanovništvo) povećan je sa 27,9 (1953.) na 132,0 (2016.), što znači da je stanovništvo starije od 60 god. postalo brojnije od stanovništva mlađeg od 19 godina... sve su to činjenice koje vrlo snažno upozoravaju da je potrebna bolja edukacija ne samo obiteljskih njegovatelja, ne samo širokog kruga profesionalaca koji im pomažu različitim oblicima djelovanja već cijelog društva.

Osobe koje će obolijevati od Alzheimerove bolesti i drugih demencija u ovom stoljeću biti će osobe tzv. *Baby boom generacije* koje su u prosjeku obrazovanije, bolje ishranjene, bolje fizičke kondicije pa možemo očekivati da će se produžiti trajanje bolesti i do 20 godina. Zato vrijeme biti će im potrebna pomoć drugih osoba - u prosjeku 2,5 osobe na jednog oboljelog, što članovi obitelji ne mogu sami pa će se povećati potreba za medicinskim i zdravstvenim osobljem educiranom za njegu osoba s demencijom.

Budućnost koja je pred nama trebati će sve to rješavati, a prvenstveno će biti potrebno osmisliti dugotrajnu pomoć obitelji kao što su: razni servisi pomoći u kući, fleksibilno ili skraćeno radno vrijeme, dobivanje statusa njegovatelja za supružnike, djecu, braću i sestre oboljele osobe, redovitu psihološku pomoć njegovateljima te svu ostalu financijsku, socijalnu i društvenu potporu obitelji.

Naša Udruga izrasla je kao središnje mjesto potpore obiteljima i svima koji se svakodnevno susreću sa problemima koje demencija nosi i žarište je poticaja borbe za bolje shvaćanje i prihvaćanje demencije, a Vaš interes već četvrtu godinu za redom koji ne jenjava, već je svake godine sve veći, pokazuje da smo na pravom putu.

Hvala Vam na tome.

Mira Dajčić

dopredsjednica Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest
voditeljica Savjetovališta za članove obitelji

EdukAl postaje međunarodna konferencija

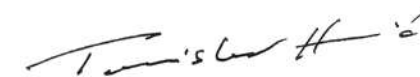
4. Edukativna konferencija o Alzheimerovoj bolesti prerasla je naša skromna očekivanja. Na ovogodišnji EdukAl prijavilo se 250 sudionika, od kojih će 60-tak aktivno predstaviti 30-tak različitih tema. Osim toga, zanimanje za skup proširilo se i izvan naših granica, pa ove godine ugošćujemo i kolege iz Slovenije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Vojvodine. Tako EdukAl prerasta u konferenciju s međunarodnim sudjelovanjem, pa će od iduće godine i službeno dobiti taj naziv. U budućnosti, uz ostalo, to znači da će stručne komore moći svojim članovima priznavati više bodova za sudjelovanje na EdukAlu, a Hrvatskoj udruzi za Alzheimerovu bolest da, i na taj način, pokaže svoju istaknutu regionalnu ulogu.

Našim već tradicionalnim pokroviteljima - Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku - ove godine pridružila se i naša međunarodna organizacija Alzheimer Disease International (ADI), čija smo ravnopravna članica od 2006. godine, što smatramo posebnim priznanjem i na čemu još jedanput zahvaljujemo. Novost ovogodišnje konferencije jest i njezino otvaranje prema svima koji sudjeluju u ustroju demenciji prijateljskog društva da opisom svojih iskustava pridonesu njezinu još sadržajnijem radu.

Kao i dosadašnjih godina, glavnina sudionika su socijalni radnici, liječnici, medicinske sestre i tehničari te fizioterapeuti, a posebno raduje sve veće sudjelovanje u radu EdukAla psihologa, edukacijskih rehabilitatora i radnih terapeuta.

Na kraju želimo zahvaliti svima koji su nam pomogli u pripremi ovogodišnje konferencije i Gradu Zagrebu na pomoći u organizaciji EdukAla 2018., bez čijeg doprinosa skup ne bismo mogli organizirati na željenoj razini.

U ime Programsko-organizacijskog odbora EdukAla 2018., želim vam uspješno sudjelovanje u radu konferencije i spoznaju o mogućim novim smjerovima vašega svakodnevnog požrtvovnog stručnog djelovanja na poboljšanju kakvoće života osoba s demencijom i njihovih obitelji.

Tomislav Huić

predsjednik Programsko organizacijskog odbora EdukAl-a,
dopredsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest i
voditelj inicijative Prijatelji demencije – Hrvatska

PROGRAM
ČETVRTE EDUKATIVNE KONFERENCIJE
O ALZHEIMEROVOJ BOLESTI

PROGRAM KONFERENCIJE EDUKAL 2018 PETAK, 14.12.2018.

8:00 Prijava sudionika konferencije

9:30 **Otvorenje konferencije EdukAl-a 2018**

“Ništa o nama bez nas” - Marija Blažina: *Kako živim s demencijom?*

Pozdravni govor predsjednika Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest,
prof. prim. dr. sc. Ninoslava Mimice

Pozdravni govori pokrovitelja konferencije EdukAl 2018

Predstavnika Ministarstva zdravstva RH

Predstavnika Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku RH

Pozdravni govor predstavnika Grada Zagreba, suorganizatora konferencije EdukAl 2018

11:00 1. tematska cjelina:

Demencija, javnozdravstvene politike i projekti

Moderator: Ivana Portolan Pajić, dr. med.

Ivana Portolan Pajić, dr. med. zamjenica pročelnika GU za zdravstvo Grada Zagreba
Razvoj Grada Zagreba u Demenciji prijateljsku zajednicu

prof. prim. dr. sc. Ninoslav Mimica, pročelnik Zavoda za biologijsku psihijatriju i psihogerijatriju Klinike za psihijatriju Vrapče u Zagrebu, voditelj Referentnog centra Ministarstva zdravstva RH za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije životne dobi i predsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest

Referentni centar Ministarstva zdravstva RH za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije životne dobi - dosadašnji rad i planovi

Marija Penava Šimac, mag. soc. rad., voditeljica Službe za zaštitu i promicanje prava socijalno osjetljivih skupina Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku RH

Skrb o osobama oboljelima od Alzheimerove bolesti u sustavu socijalne skrbi

Štefanija Lukič Zlobec, univ. dipl. econ. predsjednica Spominčice - Alzheimer Slovenije

Organizacija i djelovanje Slovenske udruge za Alzheimerovu bolest

Tomislav Huić, mag. art., dopredsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest
Projekti Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest do godine 2020.

Rasprava

Stanka za ručak

14:00	<p>2. tematska cjelina:</p> <p>Demencija, znanost i praksa Moderator: prof. prim. dr. sc. Ninoslav Mimica, predsjednik HUAB-a</p> <p>doc. dr. sc. Nataša Klepac, Neurološka klinika KBC-a Zagreb, član UO HUAB-a <i>Alzheimerova i vaskularna demencija</i></p> <p>prof. dr. sc. Fran Borovečki, voditelj Odjela za funkcionalnu genomiku Centra za translacijska i klinička istraživanja KBC-a Zagreb, član NO HUAB-a <i>Frontotemporalna demencija</i></p> <p>Jelena Lucijanić, dr. med., Dom zdravlja Zagreb - Zapad <i>Čimbenici koji utječu na opterećenje njegovatelja članova obitelji osoba s demencijom</i></p> <p>Silvija Dološić, univ. spec. iur., predsjednica Udruge Memoria <i>Autonomija i ljudska prava palijativne skrbi o oboljelima od Alzheimerove bolesti</i></p> <p><i>Rasprava</i></p> <p><i>Stanka</i></p>
16:00	<p>3. tematska cjelina</p> <p>Unaprjeđenje kakvoće života osoba s demencijom i njihovih skrbnika Moderator: Slaviša Šmalc, dipl. oec.</p> <p>Slaviša Šmalc, dipl. oec, pročelnik UO za opće poslove i društvene djelatnosti Grada Umaga <i>Kako mali grad može postati veliki prijatelj demencije</i></p> <p>Sarafina Vilušić, dipl. defektolog - somatoped, koordinatorica programa njege i pomoći u kući, ured Švicarskog crvenog križa u Bosni i Hercegovini <i>Značaj postojanja organizirane njege i pomoći u kući za osobe oboljele od demencije kroz organizacije Crvenog križa na području Sjeveroistočne Bosne i Hercegovine</i></p> <p>doc. dr. sc. Antonija Balenović, Dom zdravlja Zagreb - Centar <i>Informacijsko-komunikacijska tehnologija u zdravstvu - prijatelj demencije</i></p> <p>Mate Laušić, general pukovnik u miru, dipl. kriminolog <i>Sigurnosne i zaštitne tehnologije pomoći osobama s demencijom</i></p>
17:00	<i>Rasprava i zaključci</i>

PROGRAM KONFERENCIJE EDUKAL 2018 SUBOTA, 15.12.2018.	
9:00	<p>4. tematska cjelina:</p> <p>Skrb i njega osoba s demencijom Moderator: Mira Dajčić, bacc. physioth.</p> <p>Vilim Matula, dramski glumac i neformalni njegovatelj <i>Obiteljska iskustva: Kako sam putem Facebooka našao odlutalu majku?</i></p> <p>Mira Dajčić, bacc. physioth., dopredsjednica i voditeljica savjetovališta HUAB-a <i>Vrijednosti savjetodavnog rada s obiteljima osoba s demencijom</i></p> <p>Barbara Avalon, dipl. iur., Centar za socijalnu skrb Zagreb - Dubrava <i>Uloga Centra za socijalnu skrb u zaštiti osoba s demencijom</i></p> <p>dr. sc. Marijana Ljubić, dipl. socijalni radnik, Dom za starije osobe Trnje <i>Aktivnosti sa starijim osobama s demencijom</i></p> <p><i>Rasprava</i></p> <p><i>Stanka</i></p>
11:30	<p>5. tematska cjelina:</p> <p>Život s demencijom Moderator: Tomislav Huić, mag. art.</p> <p>Tomislav Huić, mag. art., dopredsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest <i>Dragulji kao simbolički nazivi faza demencije i pomoć u komunikaciji</i></p> <p>Matea Vidučić, mag. soc. rada <i>Značaj kreativnih metoda u radu s oboljelima od Alzheimerove bolesti</i></p> <p>Cvjeta Mitić, viša medicinska sestra, NLP majstor praktičar, certificirana voditeljica edukacije za inkontinenciju, Društvo za hospicijsku i palijativnu zdravstvenu njegu HUMS-a <i>Skrb i njega inkontinentne osobe s demencijom</i></p>
13:30	<i>Rasprava i zaključci</i>
RADIONICE - SUBOTA 15.12.2018.	
9:00 - 10:30	N. Klepac i M. Ivičić: Praktične metode utvrđivanja demencije
11:30 - 13:00	M. Dajčić i M. Lacko: Živjeti i brinuti se o osobi s demencijom

SADRŽAJ ZBORNIKA

Sadržaj

Demencija, javnozdravstvene politike i projekti	5
Ivana Portolan Pajić i Jasna Tucak	
<i>Razvoj Grada Zagreba u Demenciji prijateljsku zajednicu</i>	7
Ninoslav Mimica	
<i>Referentni centar Ministarstva zdravstva RH za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije životne dobi - dosadašnji rad i planovi</i>	8
Marija Penava Šimac	
<i>Skrb o osobama oboljelima od Alzheimerove bolesti u sustavu socijalne skrbi</i>	9
Štefanija Lukić Zlobec i David Krivec	
<i>Provedba strategije borbe protiv demencije u Sloveniji od 2017.</i>	10
Tomislav Huić, Tajana Dajčić i Suzana Matković	
<i>Projekti i planovi HUAB-a do 2020.</i>	11
Demencija, znanost i praksa	13
Nataša Klepac	
<i>Vaskularna demencija i Alzheimerova bolest</i>	15
Fran Borovečki	
<i>Frontotemporalna demencija</i>	16
Jelena Lucijanić, Vesna Jureša i Miroslav Hanževački	
<i>Čimbenici koji utječu na opterećenje njegovatelja članova obitelji osoba s demencijom</i>	17
Silvija Dološić	
<i>Autonomija i ljudska prava u sklopu palijativne skrbi o oboljelima od Alzheimerove bolesti</i>	18
Unaprjeđenje kakvoće života osoba s demencijom i njihovih skrbnika	19
Slaviša Šmalc	
<i>Kako mali grad može postati veliki Prijatelj demencije</i>	21
Sarafina Vilušić i Jasmina Nakić	
<i>Značenje organizirane njege i pomoći u kući za osobe s demencijom u organizaciji Crvenoga križa na području sjeveroistočne Bosne i Hercegovine</i>	22
Antonija Balenović, Filip Đerke, Ana Mašić i Ino Protrka	
<i>Informacijsko-komunikacijska tehnologija u zdravstvu - prijatelj demencije</i>	23
Mate Laušić	
<i>Sigurnosne i zaštitne tehnologije pomoći osobama s demencijom</i>	24

Skrb i njega osoba s demencijom	25
Vilim Matula	
<i>Kako sam našao odlutalu majku na Facebooku?</i>	27
Mira Dajčić	
<i>Poslije-dijagnostička potpora članovima obitelji osoba s demencijom</i>	28
Barbara Avalon	
<i>Uloga Centra za socijalnu skrb u zaštiti osoba s demencijom</i>	29
Marijana Ljubić	
<i>Aktivnosti s osobama koje žive s demencijom u instituciji</i>	30
Život s demencijom	31
Tomislav Huić	
<i>Dragulji kao simbolični nazivi faza demencije i pomoć u komunikaciji</i>	33
Matea Vidučić	
<i>Značenje kreativnih metoda u radu s oboljelima od Alzheimerove bolesti</i>	34
Cvjeta Mitić	
<i>Skrb i njega inkontinentne osobe s demencijom</i>	35
Prezentacije posterima	37
Ljerka Pavković, Vesna Božić, Kristina Grgić, Izidora Pavković i Ivan Vučetić	
<i>Aktivnosti Palijativnog tima LiPa u borbi protiv demencije</i>	38
Paula Marković, Katarina Vučko i Renata Pinjatela	
<i>Asistivna tehnologija i demencija</i>	40
Nikolina Kadežabek, Jelena Perković, Eva Anušić, Iva Moštak i Matija Mihaljević	
<i>Demencija se tiče svih nas – kako živim s demencijom u OAZI i izvan nje</i>	42
Mira Dajčić, Marija Lacko, Tajana Dajčić i Tomislav Huić	
<i>Okupacijske terapije u HUAB-ovim grupama za samopomoć</i>	44
Tomislav Huić, Ninoslav Mimica, Fran Borovečki, Vjekoslav Jeleč, Ivana Portolan Pajić i Tajana Dajčić	
<i>Prijeti li svakom drugom Zagrepčaninu nakon 60-te godine demencija?</i>	46
Suzana Terzić, Josip Jakab i Štefica Mikšić	
<i>Procjena znanja o Alzheimerovoj bolesti među studentima Sveučilišta u Osijeku</i>	48
Marija Kušan Jukić i Ninoslav Mimica	
<i>Strateški okvir za liječenje i zbrinjavanje osoba s Alzheimerovom bolešću u gradu Zagrebu</i>	50
Ljiljana Vrbić i Martina Mičuga	
<i>Stripoteka Alzheimer - prikaz publikacije s edukativnim stripovima</i>	52
Jasminka Dlesk-Božić, Lidija Dajak i Ana Štih	
<i>Volonterski potencijali u svakodnevnoj skrbi za osobe s demencijom</i>	54
Indeks autora	57

SAŽETCI PREDAVANJA

1. TEMATSKA CJELINA

Demencija, javnozdravstvene politike i projekti

Moderator: Ivana Portolan Pajić, dr. med.
zamjenica pročelnika Gradskog ureda za zdravstvo Grada Zagreba

Ivana Portolan Pajić i Jasna Tucak

Gradski ured za zdravstvo Grada Zagreba

Razvoj Grada Zagreba u Demenciji prijateljsku zajednicu

1

Grad Zagreb postao je 14. prosinca 2017. godine Demenciji prijateljska zajednica potpisivanjem sporazuma s Hrvatskom udrugom za Alzheimerovu bolest, a u skladu s odredbama Dementia Friends Internationala koje je potaknulo Alzheimerovo društvo iz Londona. Potpisivanjem toga dokumenta Grad Zagreb dužan je početi s provedbom programa razvoja demenciji prijateljskih zajednica. Slijedom navedenoga, osnovana je radna skupina u kojoj su ključni dionici upravljanja programom, a koja će utvrditi ciljeve razvoja svoje demenciji prijateljske zajednice na temelju analize stanja, procjene potreba i mogućnosti. Razradit će se akcijski planovi čiji će ishodi nastojati prilagoditi zajednicu potrebama osoba s demencijom i njihovim njegovateljima.

Područja djelovanja bit će usmjerena na poboljšanje zdravstvenih i socijalnih usluga, borbu protiv stigmatizacije osoba s demencijom i njihove rodbine, poboljšanje javnih službi i usluga, poticanju prilagodbi poduzeća, trgovina, kulturnih ustanova te pružatelja sportsko-rekreativnih sadržaja, te poticanju planiranja i prilagodbi javnih prostora i javnih stambenih zgrada.

U povodu 21. rujna 2018. – Svjetskog dana Alzheimerove bolesti, provedeno je mjerenje kognitivnih umanjenja za što je korišten test MiniCog V. 01.19.16. Njegova osjetljivost je pri mjerenju normalnih kognitivnih funkcija 90 posto, a umanjenih 80 posto. Upravo je jedan od razvojnih planova provedbe programa Demenciji prijateljske zajednice implementacija ranog probira korištenjem toga testa u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Ninoslav Mimica

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Klinika za psihijatriju Vrapče,
Referentni centar Ministarstva zdravstva RH za Alzheimerovu bolest i psihijatriju
starije životne dobi

Referentni centar Ministarstva zdravstva RH za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije životne dobi - dosadašnji rad i planovi

Davne 1959. godine počeo je s radom specijalizirani odjel – Odjel psihogerijatrije u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče u Zagrebu, u današnjoj Klinici za psihijatriju Vrapče, kao prvi u Hrvatskoj. Od tada pa sve do 26. veljače 2018. godine, kada je taj odjel s 99 kreveta zatvoren zbog potpunog građevinskog preuređenja, u njemu su se liječili isključivo bolesnici starije dobi i to uglavnom oni koji su se prvi put psihički razboljivali u senijumu, odnosno u trećoj dobi.

S vremenom, kako je Alzheimerova bolest i kod nas uzela maha, a nakon što je to preporučila Svjetska zdravstvena organizacija, osnovan je Odjel za neurokognitivne poremećaje u sklopu Zavoda za biologijsku psihijatriju Klinike za psihijatriju Vrapče Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Na tom odjelu dijagnosticiraju se i liječe uglavnom osobe s ranim i početnim, tj. blagim stadijem demencije.

Osnivanjem Referentnog centra Ministarstva zdravstva za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije dobi pri Klinici za psihijatriju Vrapče u ožujku 2018. godine, zakružuje se taj rad i odaje priznanje dosadašnjem stručno-znanstvenom radu na području demencija i psihijatrije starije dobi.

U Klinici za psihijatriju Vrapče nedavno je nabavljen MSCT uređaj koji će smanjiti čekanja na tu pretragu. Što se pak terapije tiče, dva nova uređaja za TMS omogućit će osobama oboljelima od depresije novi modalitet liječenja. No, sve osoblje Referentnog centra s radošću i nestrpljenjem gleda u 2019. godinu u kojoj se očekuje otvorenje najsuvremenijeg odjela psihogerijatrije u državi koji će znatno poboljšati skrb o osobama s demencijom.

Marija Penava Šimac

Ministrastvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Skrb o osobama oboljelima od Alzheimerove bolesti u sustavu socijalne skrbi

Skrb o nemoćnim osobama (u koje se svakako ubrajaju i oboljeli od Alzheimerove bolesti) uređena je Ustavom, Zakonom o socijalnoj skrbi, Obiteljskim zakonom, Zakonom o udomiteljstvu te nizom podzakonskih akata i općim aktima jedinica područne i lokalne samouprave te provedbom različitih politika, strategija i programa na svim razinama.

Koliko je više oboljelih od Alzheimerove bolesti, u sustavu socijalne skrbi najbolje se vidi u broju smještenih starijih osoba. Prema podacima kojima raspolažemo možemo reći da nešto više od 10 % korisnika u domovima za starije čine osobe s Alzheimerovom bolešću i drugim demencijama.

Organizacija skrbi o oboljelima od demencije zahtijeva međusektorski pristup i uhodanu suradnju različitih dionika, posebice zdravstvenog sustava i sustava socijalne skrbi, pri čemu se ne smiju zanemariti različiti oblici potpore obiteljima oboljelih osoba. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku poduzima niz mjera i aktivnosti kako bi se poboljšala skrb za takve bolesnike.

Jedna od tih aktivnosti planira se provesti tzv. pozivom nazvanim Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici – faza 1 kojim će se, uz ostalo, financirati poboljšanje usluga za osobe s demencijom (boravak, pratnja liječniku, prijevoz, organizirane dnevne aktivnosti, psihosocijalna potpora...). Navedene aktivnosti u cijelosti će se financirati bespovratnim sredstvima iz Europskoga socijalnog fonda. Uz te usluge financirat će se i pomoć osobama koje se skrbe za osobe oboljele od Alzheimerove bolesti te edukacija stručnjaka. Vjerujemo da će se tako pridonijeti razvoju i širenju, odnosno regionalnoj ravnomjernosti i dostupnosti specifičnih usluga za osobe oboljele od Alzheimerove bolesti, za njihove članove obitelji te za stručnjake.

I na kraju – ministarstvo je i dosad podupiralo projekte kojima je svrha bila podignuti kvalitetu života osoba oboljelih od Alzheimerove bolesti – ističemo, npr., projekt Alzheimer caféa koji je organizirala Hrvatska udruga za osobe oboljele od Alzheimerove bolesti, a koji može poslužiti kao primjer dobre prakse.

Štefanija Lukič Zlobec i David Krivec

Spominčica – Alzheimer Slovenija

1 Provedba strategije borbe protiv demencije u Sloveniji od 2017.

U Sloveniji se do 2009. nije raspravljalo o demenciji. U 2009. godini počele su pripreme aktivnosti za nacionalnu strategiju o tom sindromu. Dvojica stručnjaka iz područja demencije i predstavnica Spominčice – udruge Alzheimer Slovenije, preuzeli su inicijativu koja je dobila potporu Odbora za zdravstvo Slovenske skupštine i Ministarstva zdravstva. U svibnju 2016. prihvaćena je Strategija o demenciji od 2016. do 2020. Dokument je usredotočen na individualne potrebe na temelju postizanja triju ciljeva - pravodobne dijagnoze, pristupa liječenju i terapiji te koordinirane potpore.

Aktivnosti tijekom pripreme akcijskoga plana o demenciji počele su mjesec dana nakon usvajanja strategije. Prvi rezultat bio je javni natječaj za programe obrazovanja o demenciji koji je potaknulo Ministarstvo zdravstva. Dva programska zadatka bili su obrazovati (A) zdravstveno osoblje (medicinske sestre, liječnike opće prakse ...) i (B) omogućiti izobrazbu neformalnim i formalnim njegovateljima. Spominčica je bila uspješna u primjeni. Tim smo projektom obuhvatili predavanja i radionice (dvodnevne) o demenciji za formalne i neformalne skrbnike u svim slovenskim regijama.

Godine 2016. počeli smo razvijati projekt Dementia Friendly Spots (Demenciji prijateljska mjesta –DPT). U siječnju 2017. godine organizirali smo edukaciju za sve zaposlene u Uredu pučkog pravobranitelja za ljudska prava, a u srpnju smo otvorili prvo mjesto u kojem se nalazi Demenciji prijateljska točka. To je mjesto gdje osobe s demencijom, njihovi obiteljski njegovatelji, javni radnici i građani mogu dobiti odgovarajuće informacije o toj bolesti. S druge strane, ovom uslugom olakšavamo socijalnu uključenost osoba s demencijom u zajednicu. U godinu dana otvorili smo više od 50 DPT-a: u domovima za njegu, zdravstvenim centrima, Crvenom križu, Ministarstvu za socijalna pitanja, službama socijalnog rada, knjižnicama ...

Spominčica stvara nacionalnu mrežu mjesta prijateljskih demenciji u važnim javnim službama zajedno s lokalnim partnerskim organizacijama. Zahvaljujući lokalnoj potpori osobe s demencijom mogu dulje ostati kod kuće, što je humanije. Obiteljski skrbnici trebaju više socijalnih usluga. To će biti bolje riješeno zakonom o dugoročnoj skrbi, u čiju je pripremu Spominčica itekako uključena.

Tomislav Huić, Tajana Dajčić i Suzana Matković

Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest

1 Projekti i planovi HUAB-a do 2020.

Opći ciljevi Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest (HUAB), te svih koji pridonose boljitku njege i skrbi za osobe koje žive s demencijom jesu povećati kakvoću života oboljelih i smanjiti skrbnički stres, ojačati javnu svijest o demenciji, uspostaviti model njezine rane dijagnoze i ustrojiti demenciji prijateljsko društvo. Živeći svakodnevno s potrebama osoba s demencijom te njihovih njegovatelja i skrbnika, svjesni smo da nemamo savjetovaništa u svim dijelovima zemlje, nedovoljna je osposobljenost većine njegovatelja, premalo je usluga pomoći u kući (s cijenama koje su većini neprihvatljive), ali i domova za starije prilagođenih potrebama osoba s demencijom. Osim toga, naše javnozdravstvene politike ne prepoznaju u cijelosti potrebe osoba s demencijom jer lijekove koji smiruju simptome te bolesti treba doplaćivati i već predugo čekamo početak rada na nacionalnoj strategiji borbe protiv demencije.

Nakon dvadesetogodišnjeg zagovaranja i isticanja potrebe da se osobama s demencijom treba posvetiti veća pozornost, bilježimo i pozitivne pomake. Kako bi se smanjio taj jaz, gradovi, županije i mjerodavna ministarstva počeli su predlagati sve više projekata usmjerenih prema razvoju zdravstvenih i socijalnih usluga u zajednici financiranih iz europskih fondova, a u većini njih uspješno sudjeluje i HAUB.

Zahvaljujući fondovima Grada Zagreba održavaju se naše nacionalne usluge savjetovanja, rade skupine za samopomoć, tu je i SOS telefon i izobrazba njegovatelja, u što uključujemo i ovu konferenciju. Županijski i nacionalni projekti omogućuju nam edukaciju njegovatelja, razvoj psihosocijalne pomoći osobama s demencijom i javne svijesti o tom sindromu u Zagrebačkoj županiji i županijama u Slavoniji i Istri. Nadamo se prihvaćanju naših ponuda za realizaciju više europskih projekata. U sklopu Europskoga socijalnog fonda trebali bismo sudjelovati u projektima koji će se organizirati u Zagrebu, Umagu, Puli, Križevcima, Koprivnici i Kutini, a u sklopu europskih programa pogranične suradnje u projektima Interreg Hrvatska – Srbija te Interreg Hrvatska – Crna Gora – Bosna i Hercegovina. Uz te programe istaknimo i potporu europskom projektu Don't forget – Ne zaboravi, čiji su nositelji Caritas iz Banje Luke i Caritas iz Mostara.

Uz navedene projekte posebno ističemo i našu ulogu u razvoju Grada Zagreba i Grada Umaga u demenciji prijateljske zajednice, potporu zajednicama koje to uskoro planiraju učiniti te jačanje naše inicijative Prijatelji demencije – Hrvatska.

Demencija, znanost i praksa

Moderator: prof. prim. dr. sc. Ninoslav Mimica
predsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest

Nataša Klepac

Referentni centar Ministarstva zdravstva za kognitivnu neurologiju i neurofizologiju
Klinika za neurologiju KBC-a Zagreb i Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Vaskularna demencija i Alzheimerova bolest

Vaskularni kognitivni poremećaj (*vascular cognitive impairment - VCI*) obuhvaća kognitivne i bihevioralne promjene uzrokovane cerebrovaskularnom bolešću. Riječ je o širokom rasponu poremećaja - od suptilnoga kognitivnog deficita u obliku spoznajnog poremećaja u kojemu su svakodnevne aktivnosti vrlo blago zahvaćene do razine jasnoga kognitivnog deficita zbog kojega osoba više nije samostalna, što odgovara stupnju jasno razvijene demencije. Vaskularna demencija klinički je najteži oblik VCI-a. Kardiovaskularna i cerebrovaskularna patologija uzrokuju kognitivni poremećaj kao posljedicu disfunkcije mozga uzrokovanu kumulativnim oštećenjem tkiva. VCI može biti izazvan moždanim udarom (jedan veliki udar ili više lakunarnih), ali najčešće su uzrok mnogobrojne promjene malih krvnih žila. Nekoliko je rizičnih čimbenika za pojavu kognitivnog deficita od kojih su svakako najvažniji napredovala/starija životna dob i recidivni moždani udari te ostali čimbenici rizika koji su ujedno i čimbenici cerebrovaskularne bolesti. Prevalencija i učestalost kognitivnih poremećaja povećava se eksponencijalno nakon 65. godine pa je vaskularna demencija jedan od najčešćih uzroka demencije nakon Alzheimerove bolesti – uzrokuje oko 15 % slučajeva. Klinička slika VCI-a ovisi o lokalizaciji oštećenja te o stupnju proširenosti cerebrovaskularne bolesti, ali se kognitivni deficit najčešće manifestira u području izvršnih funkcija. Za razliku od Alzheimerove bolesti, memorija u slučaju VCI-a može biti blago zahvaćena ili potpuno očuvana. Unatoč navedenom, razlikovanje VCI-a od drugih uzroka demencije, na temelju kognitivnog profila, nije uvijek moguće, posebno ne u napredovalim slučajevima kada su uključene sve kognitivne domene. VCI obuhvaća heterogeni koncept različite etiologije i kliničke manifestacija, što dodatno otežava postavljanje točne dijagnoze. Jedinstvena značajka je njegova progresija koja se može zaustaviti ako pacijent dobije odgovarajući tretman. Pravilnom sekundarnom prevencijom moždanog udara i dobrom rehabilitacijom, kognitivni deficit u VCI-u može se usporiti ili čak zaustaviti. Primarna prevencija moždanog udara te zdrav način života i liječenje stečenih rizičnih čimbenika za cerebrovaskularnu bolest najučinkovitiji je pristup VCI-u. Rizični čimbenici za VCI jednaki su onima za Alzheimerovu bolest, no cerebrovaskularna bolest kod bolesnika s Alzheimerovom bolešću dodatno pogoršava simptome. Brojne znanstvene studije upućuju na to da su vaskularni čimbenici vrlo važni u Alzheimerovoj bolesti i njihova je modifikacija značajna za usporavanje toga sindroma. Te činjenice dodatno ističu važnost koncepta VCI-a i daju mu novo značenje.

Fran Borovečki

Odjel za poremećaje pokreta i kretanja KBC-a Zagreb

Frontotemporalna demencija

Frontotemporalna demencija (FTD) klinički je entitet koji obuhvaća skupinu progresivnih proteinopatija u kojima, zbog propadanja frontalnog i temporalnog režnja, nastaju postupne promjene u osobnosti, ponašanju i govoru, no s razmjerno dugo očuvanom percepcijom i memorijom. Prema nekim klasifikacijama dio velike skupine bolesnih stanja uzrokovanih frontotemporalnom lobarnom degeneracijom (FTLD-om) jesu FTD, FTD s amiotrofičnom lateralnom sklerozom, FTD s parkinsonizmom, progresivna supranuklearna paraliza (PSP) i kortikobazalna degeneracija (CBD). FTD je nakon Alzheimerove bolesti drugi najčešći uzrok demencije u mlađoj dobi s prevalencijom od 10 do 30 na 100 000 pojedinaca u dobi od 45 do 65 godina. Simptomi se obično pojavljuju u mlađoj dobi negoli u slučaju Alzheimerove bolesti, a oboljevaju podjednako i muškarci i žene. Pozitivna obiteljska anamneza zabilježena je kod oko 40 % oboljelih od FTD-a, a jasno autosomno dominantno nasljeđe uočeno kod samo 10 % oboljelih. Zbog progresije kognitivnih smetnji i ograničenog izbora u terapijskim pristupima, FTD je važan/velik javnozdravstveni problem.

Jelena Lucijanić, Vesna Jureša i Miroslav Hanževački

Dom zdravlja Zagreb - Zapad

Čimbenici koji utječu na opterećenje njegovatelja članova obitelji osoba s demencijom

Svrha je rada opisati čimbenike koji utječu na opterećenje njegovatelja – članova obitelji osoba s demencijom.

Analizirano je 78 obitelji u kojima živi osoba s demencijom i jedan član koji je dominantni njegovatelj. Istraživanje je provedeno u suradnji s liječnicima obiteljske medicine Doma zdravlja Zagreb – Zapad. Za procjenu opterećenja njegovatelja korištena je ljestvica Zarit caregiver burden. Mini Mental State Examination upotrijebljen je za procjenu stupnja demencije, a Barthelov indeks za procjenu funkcionalnog statusa osobe s demencijom. Kad je riječ o njegovateljima, prikupljeni su podaci o demografskim i socioekonomskim obilježjima i postojećim bolestima.

Većina njegovatelja je ženskog spola – 52/78 (66,7 %). Medijan njihove dobi je 59,5 godina, od čega je 33/78 (42, %) starije od 65 godina, a 12/78 (15,4 %) ima 80 ili više godina.

Medijan opterećenja prema ljestvici Zarit caregiver burden je 26,5 IQR-a (17 – 34,5). Blago do umjereno opterećenje ima 50 % (37/78) njegovatelja, 32,1 % (25/78) je u skupini nema opterećenja do blago opterećenje, a 15,4 % (12/78) ističe umjereno do teško opterećenje, a teško opterećenje 2,6 % (2/78).

S većim opterećenjem njegovatelja statistički su značajno povezani dulje njegovanje, dulje trajanje demencije, lošiji funkcionalni status osobe s demencijom i potreba za njezinim uključivanjem u program dnevne bolnice. Tendencija povezanosti postoji između većeg opterećenja i odsutnosti maligne bolesti u anamnezi njegovatelja, prisutnosti anksiozno-depresivnog poremećaja kod njegovatelja, nepušenja njegovatelja, te lošijeg obrazovanja dementnog bolesnika.

Ovim istraživanjem pokazano je koje su ranjive skupine njegovatelja osoba s demencijom na koje bi se trebala obratiti veća pozornost.

Silvija Dološić

Udruga Memoria, Osijek

Autonomija i ljudska prava u sklopu palijativne skrbi o oboljelima od Alzheimerove bolesti

Informirani pristanak, kao pravo bolesnika na odbijanje ili prihvaćanje medicinskoga tretmana, jedno je od najznačajnijih pitanja u području ljudskih prava u terminalnom stadiju bolesti. Budući da taj institut osim autonomije štiti i dostojanstvo bolesnika, provođenje medicinskoga tretmana bez pristanka bolesnika, odnosno unatoč njegovu protivljenju, može biti u suprotnosti s nekim odredbama međunarodnih konvencija za zaštitu ljudskih prava. Hrvatska je pak, u području zdravstvene zaštite, istaknula svoju odlučnost u zaštiti ljudskih prava oboljelih od Alzheimerove bolesti u sklopu nacionalnog zakonodavstva te primjenjuje etička načela kojima se jamči poštovanje ljudskog bića, kao što su očuvanje fizičkog i mentalnoga integriteta te zaštita osobnosti. Svako potporno i palijativno liječenje bolesnika u terminalnom stadiju bolesti zahtijeva multidisciplinarni pristup koji treba uključivati kvalitetnu pravnu zaštitu prema kojoj svaki bolesnik donosi važne odluke o svojem životu u skladu s vlastitim ciljevima i vrijednostima.

Važna komponenta palijativne skrbi su medicinsko-pravne i etičke smjernice informiranog pristanka koje se temelje na komunikaciji, odnosu i odlukama između liječnika i pacijenta te na odnosu i odlukama između medicinskih sestara i pacijenta, a iznimno su važne za zaštitu ljudskog prava i dostojanstva oboljelih od Alzheimerove bolesti.

3. TEMATSKA CJELINA

Unaprjeđenje kakvoće života osoba s demencijom i njihovih skrbnika

Moderator: Slaviša Šmalc, dipl. oec.

pročelnik UO za opće poslove i društvene djelatnosti Grada Umaga:

Slaviša Šmalc

Upravni odjel za opće poslove i društvene djelatnosti Grada Umaga

Kako mali grad može postati veliki Prijatelj demencije

Tijekom provedbe europskog projekta Interreg VA Slovenija – Hrvatska, Grad Umag ostvario je tri važna uvjeta kako bi krenuo putem preobrazbe u zajednicu prijateljsku demenciji. Zaposlenici Doma za starije Atilio Gamboc osposobljeni su prelazak s pretežno medicinskog pristupa osobama s demencijom na njihov psihološko-socijalni tretman, organizirana je suvremena usluga pomoći u kući s gerontodomaćicama osposobljenima za rad s oboljelima, a prihvaćene su i preporuke za optimizaciju i planiranje domova koji se skrbe o osobama s demencijom. Njihov razvoj grad je poticao tijekom provedbe spomenutog projekta te je održan i niz predavanja i događaja koji su pridonijeli razvoju javne svijesti o bremenu demencije.

Potpisivanjem sporazuma s Hrvatskom udrugom za Alzheimerovu bolest o razvoju Demenciji prijateljske zajednice, Grad Umag opredijelio se da u budućnosti bude mjesto u kojemu će i osobe s tim sindromom moći kvalitetno živjeti uživajući samostalno sve komunalne usluge i blagodati te će biti dobrodošle u svojim zajednicama. To, uz ostalo, obuhvaća i buduće prilagodbe javnozdravstvenih politika u ovom području, posebice postavljanje rane dijagnoze demencije i razvoj poslije dijagnostičke potpore.

Ograničen razmjerno malim sredstvima za nove projekte, Umag je odlučio razvoj svojeg okružja prijateljskog demenciji ostvarivati uz potporu regionalnih i europskih projekata. Među njima se posebice ističe onaj o razvoju zdravstva i socijalne skrbi u Istarskoj županiji u području savjetovanja, edukacije i psihološke potpore njegovateljima osoba oboljelih od Alzheimerove bolesti i projekt Europskoga socijalnog fonda usmjerenog prema širenju mreže socijalnih usluga u zajednici pod nazivom Istra - prijatelj demencije. U realizaciji tih projekata Grada Umaga aktivno će sudjelovati Dom za starije osobe Atilio Gamboc i Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest.

Sarafina Vilušić i Jasmina Nakić

Ured Švicarskog Crvenog križa u BiH

Značenje organizirane njege i pomoći u kući za osobe s demencijom u organizaciji Crvenoga križa na području sjeveroistočne Bosne i Hercegovine

BiH je zemlja s 3,531.159 stanovnika. No 14 posto njezine ukupne populacije u dobi je iznad 65 godina. Broj oboljelih od demencije je porastu. Status starijih u toj je zemlji pogoršan zbog nedostatka nacionalne strategije o starenju, malih mirovina, poskupljenja hrane i lijekova te odlaska mladih iz zemlje.

Potrebe za negom starijih ljudi koji žive u svojim domovima ostaju nezadovoljene. Patronažne službe domova zdravlja pružaju im medicinske usluge kod kuće, ali to ne uključuje pomoć u njezi i svakodnevnom aktivnostima. Švicarski Crveni križ od 2013., u suradnji s lokalnim organizacijama (CK) i lokalnim vlastima, primjenjuje model njege i pomoći u kući u pet gradova u sjeveroistočnoj BiH.

Projekt *Njega i pomoć u kući* omogućuje starijim osobama, uključujući i one koje žive s demencijom, što dulji ostanak u vlastitu domu. Od listopada 2013. godine do srpnja 2018. pruženo je više od 55 tisuća usluga kojima se koristilo oko 400 korisnika od kojih je 10 posto u kategoriji onih s demencijom. Rezultati praćenja pokazuju koliko taj projekt znači obiteljima. Kreiran je tako da rasterećuje obitelj brige za oboljeloga, pa članovi obitelji nekoliko sati tijekom dana mogu kompletnu brigu za svoje najbliže prepustiti njegovateljima Crvenoga križa. Educirani njegovatelji utječu na održavanje kognitivnih sposobnosti i očuvanje socijalnih vještina, te zadržavanje pokretljivosti i preostalih radnih sposobnosti.

Iako primarna zdravstvena zaštita, zajedno s centrima za mentalno zdravlje, nastoji utjecati na rano dijagnosticiranje i liječenje demencije, nedostatak nacionalne strategije, zablude i stigma utječu na nedovoljno organiziranu brigu za osobe s demencijom i članove njihovih obitelji. Model njege i pomoći u kući omogućuje osobama s demencijom što dulji ostanak u njihovu prirodnom okružju, pružajući istodobno i potporu obitelji. No kako bi se organizirana potpora mogla razvijati, potrebno je uključivanje svih zainteresiranih – od javnih ustanova, preko nevladina sektora sve do obitelji, a krajnji cilj je smanjenje hospitalizacija i institucionalizacija.

Antonija Balenović, Filip Đerke, Ana Mašić i Ino Protrka

Dom zdravlja Zagreb – Centar

Informacijsko-komunikacijska tehnologija u zdravstvu - prijatelj demencije

Hrvatsko stanovništvo, kao i europsko, sve je starije, pa broj osoba s neurodegenerativnim bolestima raste iz godine u godinu. Kako bismo toj sve većoj skupini pristupili adekvatno i učinkovito, potrebno je specifično poznavanje potreba osoba s kroničnim bolestima, ali i individualni pristup i kontinuirana skrb izabranog liječnika obiteljske medicine. Korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) u svakodnevnoj praksi uvelike olakšava skrb o osobama koje žive s demencijom, pomaže članovima njihovih obitelji u poboljšanju kvalitete života, a u konačnici utječe i na usporavanje bolesti zbog pravodobnog prepoznavanja kliničkih simptoma. ICT rješenja postala su dovoljno razvijena da se mogu sigurno i funkcionalno primjenjivati u svakodnevnoj praksi. Od konkretnih primjera izdvajamo dvije velike skupine - alate koji povećavaju opći osjećaj sigurnosti i one specifične za osobe s demencijom. U prvu skupinu ubrajamo mobilnu aplikaciju dnevnik zdravlja, podsjetnike za uzimanje terapije, kalkulator rizika, GPS praćenje i SOS komunikaciju u slučaju pada i sl. U drugu skupinu uvrštena su interaktivna sučelja koja vježbaju pamćenje, podsjećaju na svakodnevnu važnost tjelesne aktivnosti, na interaktivne probirne (skrining) testove za boje, vidno polje, pamćenje i sl. ICT rješenja najčešće predlažu članovi multidisciplinarnih timova, a alati i senzori prikupljaju različite podatke, uspoređuju ih s prijašnjim rezultatima te predviđaju ishode. Na taj način omogućeno je prikupljanje vjerodostojnih podataka o fiziologiji bolesti, ciljano planiranje terapije i individualni pristup na temelju medicinskog, ali i socijalnog aspekta života. ICT alati omogućuju sveobuhvatniji pristup, pacijent dobiva pouzdaniju skrb i u kućnom okružju, čime oboljeli, ali i liječnici, postaju u punom smislu prijatelji demencije.

Mate Laušić

general pukovnik u miru, stručnjak za sigurnost

Sigurnosne i zaštitne tehnologije pomoći osobama s demencijom

U našem društvu, a može se reći i u mnogim državama, uočava se da svijest o sigurnosti znatno zaostaje za realitetima zbivanja u svakodnevnom životu.

Najveći problem je niska razina sigurnosne kulture pojedinca, a i društva u cjelini. Naime, sigurnosna kultura ne može se nametnuti, ona zahtijeva da kod pojedinca, a zatim i u društvu, sustavnom edukacijom i primjerima naučenih lekcija ili onima iz prakse za praksu, postignemo promjenu svijesti, promišljanja i ponašanja o tome kako zaštititi sebe, svoju obitelj i svoju imovinu, te imovinu institucije ili kompanije, odnosno kako svoje okruženje učiniti sigurnijim. Sigurnosna kultura, kao i bilo koja kultura, nešto je što se postupno stječe i prerasta u svakodnevnu naviku te ponajprije znači kako prepoznati prijetnju i ugrozu i kako im se odgovarajuće suprotstaviti.

Nažalost, iz osobnog iskustva, kao i na temelju dosad prikupljenih empirijskih spoznaja, smatram da hitno treba podignuti razinu spoznaje i sigurnosne kulture odgovornih osoba i osoblja u objektima za starije i nemoćne te članova obitelji koji se skrbe o osobama oboljelima od Alzheimerove bolesti i drugih demencija.

Danas u tom procesu podizanja razine osobne sigurnosti i sigurnosti općenito, znatno mogu poslužiti alati moderne safety & security tehnologije, tj. sigurnosti i zaštite koji se primjenjuju za podizanje razine sigurnosti i kvalitete života. To je oprema koja će njegovatelju signalizirati da osoba pokušava izaći iz određenog prostora ili objekta (alarmi, senzori i sl.), zatim zaštitne narukvice ili ogrlice s ugraviranim podacima, uređaji za praćenje (GPS uređaj koji omogućuje praćenje osobe, kao što su narukvice za ruku ili nogu, privjesci, ručni sat ili čak cipele, a može se pratiti na internetu s pomoću web aplikacije ili pametnog telefona). Potreban je i videonadzor u interijerima i eksterijerima domova za starije i nemoćne te u stanovima ili obiteljskim kućama u kojima obitavaju osobe oboljele od Alzheimerove bolesti ili drugih demencija itd.

Već sada se može zaključiti da su postignuti pozitivni rezultati u preveniranju akcidentnih situacija ili u ublažavanju posljedica u domovima za starije i nemoćne te u stanovima ili obiteljskim kućama u kojima borave osobe oboljele od Alzheimerove bolesti ili drugih demencija nakon primjene modernih safety & security sustava.

4. TEMATSKA CJELINA

Skrb i njega osoba s demencijom

Moderator: Mira Dajčić, bacc. physioth.
dopredsjednica i voditeljica Savjetovišta
Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest

Vilim Matula

obiteljski negovatelj

Kako sam našao odlutalu majku na Facebooku?

Moja majka bolovala je od Alzheimerove demencije. Dijagnosticirana joj je tri godine prije ovog događaja. Toga dana oko 15 sati ostavio sam je samu u stanu četrdeset i pet minuta. Kada sam se vratio nije je bilo. Vrata nisam zaključavao jer nas je to dovodilo do sukoba, a osim toga bojao sam se da ne pokuša izaći kroz prozor. Uz to vjerovao sam da neće otići jer se mjesecima prilično loše kretala bez štapa. Kuću je napuštala isključivo sa mnom ili sa ženom koja joj je pomagala i pravila društvo.

Odmah sam obišao četvrt - dućan i okolne ulice. Supruga mi se pridružila i obilazila mjesta na koja je majka znala odlaziti. To nam je odnijelo više od sata pa sam odlučio otići na policiju i prijaviti nestanak. Tamo su mi savjetovali da objavim nestanak majke na Facebooku jer je to vrlo učinkovit način potrage. Prijetilo je da majka provede noć vani jer je policija dužna postupati tek nakon dvadeset i četiri sata. Pokazalo se da su imali pravo. Moj tekst s maminom slikom vrlo je brzo podijeljen više od dvije tisuće puta. Ljudi su mi se javljali s informacijama gdje su je vidjeli. Prva koja mi se učinila mogućom bila je da je viđena na tramvajskom stajalištu u Dupcu. Tamo je i prije bolesti odlazila kako bi presjela na autobus prema svojem selu i vinogradu koji je voljela obrađivati. Poslije je presjedala na druge tramvaje i srećom ljudi su je zaustavili u Vlaškoj ulici i pričekali moj dolazak. Svima sam neizmjereno zahvalan.

Mira Dajčić

dopredsjednica i voditeljica Savjetovališta Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest

Poslije-dijagnostička potpora članovima obitelji osoba s demencijom

4 Potpuno je jasno da se dugogodišnji život s demencijom ne može oslanjati samo na liječničku pomoć, pa i šire, kada je ona podržana naporima ostalih zdravstvenih i socijalnih radnika. Članovima obitelji osoba s demencijom potrebne su mnogobrojne specifične informacije, edukacija i psihosocijalna potpora – vrlo često odmah, kada se nađu u situaciji koju ne znaju sami riješiti. Zato je Savjetovalište Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest (HUAB) još prije mnogo godina razvilo niz usluga – od SOS telefonske potpore do osobnih razgovora s članovima obitelji osoba s demencijom u udruzi (koje se pružaju svakoga dana u godini), grupa za samopomoć te mnogobrojnih javnih predavanja i događaja (Alzheimer Café). Tu su i odgovarajući edukativni materijali u tiskanim ili digitalnom oblicima. Time HUAB uz ostalo nastoji zadovoljiti sljedeće:

1. potrebu za razumijevanjem bolesti i poznavanjem načina upravljanja simptomima demencije;
2. podržati povezanost osoba s demencijom sa zajednicom u kojoj žive;
3. pomoći široj obitelji i njihovim prijateljima da sudjeluju u brizi o osobama s demencijom;
4. pomoći u planiranju odluka o njihovoj budućnosti i uputiti ih na odgovarajuće izvore;
5. obrazovati obiteljske njegovatelje, pomoći im u razvoju njima specifičnih planova njege koji, uz ostalo, minimaliziraju njihov skrbnički stres i pružiti im psihosocijalnu potporu.

Uslugama Savjetovališta HUAB-a, uz podružnice udruge i mnogobrojne domove za starije iz svih krajeva Hrvatske, godišnje se koristi i više od 3300 pojedinaca. Njihova najčešća pitanja odnose se na nepoznavanje razloga za nagle promjene u ponašanju osoba s demencijom, na njihova nesnalaženja u prostoru i vremenu i tendencije prema lutanju, na način uspostave komunikacije s njima, usklađivanje ponašanja okoline prema njima itd. Jedno od čestih pitanja jest i kada i kako osobu s demencijom uvjeriti da mora prestati upravljati automobilom, raspolagati novcem i drugom imovinom te samostalno odlaziti od kuće. Ukratko, svaka obitelj želi znati što je još čeka kako bi se mogla pripremiti te na koji način može ostvariti svoja zdravstvena i socijalna prava.

Iako djelovanje Savjetovališta HUAB-a u ovom opsegu ne bi bio moguće bez potpore nekoliko gradova i mjerodavnih ministarstva, za značajnije pomake na tom području potrebne su i promjene naših javnozdravstvenih politika.

Barbara Avalon

Centar za socijalnu skrb Dubrava, Zagreb

Uloga Centra za socijalnu skrb u zaštiti osoba s demencijom

4 Izlaganje se temelji na opažanjima stečenima u Centru za socijalnu skrb pri pružanju pomoći i zaštite osobama koj ežive s demencijom i članovima njihovih obitelji. U tekstu će se istaknuti socijalne usluge koje centar pruža te objasniti institut skrbništva i posebnog skrbništva za odrasle osobe.

Njihova svrha jest zaštita interesa odraslih osoba koje su izgubile sposobnost da same ostvare svoja prava. Osobe s demencijom posebno su osjetljiva kategorija takvih korisnika. Njihov broj je u porastu te je njihovo zbrinjavanje znatan javnozdravstveni izazov u 21. stoljeću. Prema stajalištu Centra za socijalnu skrb specifičnost rada s osobama s demencijom jest u činjenici da njihovo zbrinjavanje najčešće zahtijeva iznimnu brzinu u djelovanju te obuhvaća suradnju između više sustava, odnosno osoba.

Ti dionici su zdravstveni i sudski sustav, sustav socijalne skrbi na državnoj i regionalnoj, odnosno lokalnoj razini, te oboljeli i članovi njegove obitelji. Zdravstveni sustav u pravilu obavještava centar o potrebi zbrinjavanja osoba s demencijom. Nadležni sud jedini je ovlašten donijeti odluku o lišavanju poslovne sposobnosti osobe. Institucijski i izvaninstitucijski pružatelji socijalnih usluga daju konkretne usluge osobama s demencijom i/ili članovima njihovih obitelji. Suodnos svih navedenih odluka doslovno određuje kako će osobe s demencijom provesti posljednje godine života i tko je uopće ovlašten donositi odluke u njihovo ime.

Postojeći sustav upozorava na vremensku neusklađenost u djelovanju navedenih institucija u donošenju odluka koje se tiču (kvalitete) života osoba s demencijom. Te odluke trebale bi se nadovezivati jedna na drugu, što u praksi često nije moguće.

S obzirom na raspršenost nadležnosti različitih sustava i osoba koje sudjeluju u donošenju odluka i u brizi o osobama s demencijom, multidisciplinarni pristup i rad na sinergiji elemenata sustava postaje *condictio sine qua non* za odgovarajuće ostvarivanje prava osoba s demencijom.

Marijana Ljubić

Dom za starije osobe Trnje; Visoko zdravstveno učilište

Aktivnosti s osobama koje žive s demencijom u instituciji

4 Porast populacije starijih osoba, osim u razvijenim zemljama, prisutan je i u Hrvatskoj, pa su evidentirani i problemi zbog sve više oboljelih od demencije. Zbog prirode i težine bolesti obitelji takvih bolesnika sve se češće odlučuju na smještaj oboljeloga u odgovarajuću instituciju, poput domova za starije osobe. Tamo im se osiguravaju ne samo smještaj, njega i prehrana, nego i adekvatne aktivnosti koje primjenjuje tim stručnjaka sa svrhom održavanja funkcionalnih sposobnosti od ulaska u instituciju te tijekom boravka u njoj, a odnosi se na sva područja svakodnevnog života. Cilj istraživanja bio je ispitati kako se mogu sačuvati preostale kognitivne i motoričke funkcije osoba oboljelih od demencije, a zbog poboljšanja kvalitete života u instituciji. U istraživanju je sudjelovalo 15 starijih osoba oboljelih od demencije smještenih tijekom 2015. godine u Dom za starije osobe Trnje u Zagrebu. Kao instrumentarij za inicijalnu procjenu korišteni su biografska metoda (Ljubić, 1990.), zdravstveni karton, socijalna anamneza, Mini Mental State Examination (Folsten, 1975.) i evaluacijski obrazac praćenja pojedinog korisnika na temelju njegovih funkcionalnih sposobnosti. Intervencije su su obuhvaćale područje motorike, kognicije, prostorne i vremenske orijentacije, taktilne percepcije tijekom aktivnosti samobrinjavanja te aktivnosti u organiziranju slobodnog vremena. U razdoblju od godine dana dobiveni su rezultati koji pokazuju da se redovitim dnevnim i ciljanim aktivnostima može utjecati na očuvanje psihofizičkih sposobnosti starijih osoba oboljelih od demencije, s posebnim naglaskom na kognitivne funkcije, a što je utjecalo na opću kvalitetu njihova života.

5. TEMATSKA CJELINA

Život s demencijom

**Moderator: Ivana Portolan Pajić, dr. med
zamjenica pročelnika Ureda za zdravstvo Grada Zagreba**

Tomislav Huić

Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest

Dragulji kao simbolični nazivi faza demencije i pomoć u komunikaciji

Jedna od najpoznatijih američkih praktičarki njege osoba s demencijom, radna terapeutkinja Teepa Snow predlaže da faze razvoja toga sindroma nazovemo prema draguljima i njihov simbolizam iskoristimo za lakše određivanje sposobnosti oboljelih te tomu prilagodimo našu komunikaciju. Prema njezinu modelu faze demencije bile bi podijeljene u šest skupina:

- 1) safirnu ili ranu početnu fazu u kojoj su spoznajna umanjena jedva primjetna
- 2) dijamantnom je nazvala sljedeću fazu u kojoj oboljela osoba sve teže prihvaća nove informacije i promjene
- 3) smaragdna faza je rana do srednja faza razvoja demencije kada se počinje gubiti pojam o vremenu i prostoru
- 4) jantarskom fazom naziva srednju do kasnu fazu demencije u kojoj se kod oboljele osobe uočava sve manja postojanost
- 5) rubinska faza je kasna faza demencije koja se, uz ostalo, izražava i umanjeno motorikom i umanjnim sposobnostima vida
- 6) bisernom fazom naziva onu u kojoj se osoba s demencijom izvana doima već potpuno odsutnom, ali ako joj uspijemo doprijeti do srca otkrit ćemo svu ljepotu njezine duše.

Model Starih dragulja (*Senior Gems®*) osim što nudi jednostavan način prepoznavanja simptoma demencije zornim opisima o promjenama sposobnosti i ponašanja osoba s demencijom, savjetuje nas i o načinima pristupa te o komunikaciji s oboljelima i povezuje s preporukama za korištenje odgovarajućih nefarmakoloških terapija. Kritičari toga modela ističu da se on ne može primjenjivati za sve jednako jer je svaka osoba s demencijom jedinstvena. Zato se preporučuje prije pristupa svakoj osobi s demencijom informirati se o njezinu životu i anamnezi te temeljnim karakteristikama njezine osobnosti. S druge strane, jednostavnost na koji model *Starih dragulja* oslikava promjene kroz koje osoba s demencijom prolazi čini ga vrlo prihvatljivim većini njegovatelja, posebice onima koji nemaju šire obrazovanje o bihevioralno-psihološkim simptomima demencije (BPSD).

Matea Vidučić

magistra socijalnog rada

Značenje kreativnih metoda u radu s oboljelima od Alzheimerove bolesti

Nagle demografske promjene sve više ističu probleme skrbi za mnogobrojnu populaciju osoba koje boluju od Alzheimerove bolesti. Zbog toga se traže i proučavaju novi oblici skrbi koji bi bili najkvalitetniji za oboljele osobe i njihove skrbnike. Budući da se većina oblika demencije ne može izliječiti, cilj liječenja je odgoditi napredovanje bolesti i održavanje kvalitete života.

Upravo zato trebamo posvetiti veću pozornost netradicionalnim pristupima poput kreativnih metoda koje bi mogle usporiti tijek AB-a te staviti simptome pod kontrolu. Korištenje kreativnih metoda u radu s osobama oboljelima od Alzheimerove bolesti ima znatan utjecaj na odgodu napredovalih stadija bolesti, očuvanje samostalnosti u svakodnevnim aktivnostima i poboljšanje kvalitete života. Neke od prednosti korištenja kreativnih metoda su i smanjenje bihevioralnih simptoma, povećanje samopoštovanja, bolja komunikacija i socijalizacija te smanjenje tereta skrbnicima. Osobnost i identitet koji znatno propadaju djelovanjem AB-a, kreativnim metodama se mogu donekle očuvati što je cilj skrbi usmjerene na osobu. Potencijal kreativnih metoda je u tome što zaobilazi deficite i ističe sposobnosti i vještine osobe. Na kreativne načine oboljele osobe prilagođavaju svoja fizička i kognitivna ograničenja.

Pokazalo se da korištenje kreativnih metoda kao što su likovna umjetnost, muzikoterapija, terapija plesom i pokretom, reminiscencija te kreativne metode uz pomoć asistivne tehnologije pozitivno utječu i na oboljele osobe i na skrbnike te bi ih zato trebalo implementirati u sustav skrbi. Prikazani pozitivni učinci kreativnih metoda mogu poslužiti, osim u znanstvene svrhe, i za bolje razumijevanje i zagovaranje potreba te poboljšanje kvalitete potpore skrbnicima osoba oboljelima od Alzheimerove bolesti. Stručnjaci i socijalni radnici (ali i skrbnici) u Hrvatskoj trebaju se informirati s takvoj temi kako bi se poboljšala praksa socijalnog rada, ali i osigurala bolja kvaliteta života oboljelih od Alzheimerove bolesti i onih koji se o njima skrbe.

Cvjeta Mitić

Društvo za hospicijsku i palijativnu zdravstvenu njegu HUMS-a

Skrb i njega inkontinentne osobe s demencijom

Inkontinencija kod osoba koje boluju od Alzheimerove bolesti i drugih demencija izazov je u skrbi i njezi. Bitno utječe na opće funkcioniranje, umanjuje sposobnost za samostalno obavljanje fizioloških potreba i usmjerava nas pri izradi plana zdravstvene njege i cjelokupne skrbi. Otežava zbrinjavanje u vlastitu domu i u ustanovi. Zahtijeva individualan pristup osobama s demencijom. Razumijevanje poteškoća umanjuje strah, tugu i depresiju zbog gubitka samostalnosti, jača povjerenje i poštovanje, te osigurava primjenu pravilnih postupaka u rješavanju složenih potreba bolesnika.

- Inkontinencija umanjuje samostalnost i sigurnost oboljelih, te utječe na iscrpljenost skrbnika i njegovatelja.
- Edukativni rad s njegovateljima, te primjena komunikacijskih i tehničkih postupaka omogućuju željena rješenja.
- Funkcionalnoj inkontinenciji pridonose kognitivne poteškoće, nedostatak motivacije, nepokretnost, oslabljena manualna pokretljivost i utjecaj okoline.

U izradi plana zdravstvene njege u timu koji s brine o oboljelom treba raspraviti važnost kognitivne procjene prije izrade toaletnih programa. Plan svih aktivnosti vrlo je važan za njihovu psihičku, fizičku i duhovnu dobrobit. Posebno treba istaknuti ono što osoba može sama učiniti za sebe, što pridonosi stvaranju pozitivnog stava o sebi i pomaže u očuvanju samostalnosti pri obavljanju fizioloških potreba. Treba predložiti intervencije koje su primjenjive – modifikaciju barijera i toaletnih programa. U primjeni strategije menadžmenta, intervencijama valja osigurati smanjenje boli i konzultacije sa stručnjacima, zbog slabe motivacije adekvatno tretirati depresiju te poticati poželjno ponašanje. Zatim treba regulirati stolicu, spriječiti opstipaciju, primijeniti lijekove (sedative, diuretike) u adekvatno vrijeme, rješavati prema mogućnostima oslabljen vid i sluh, pomoći pri pokretljivosti, prehrani i osobnoj higijeni.

Svi programi trebaju biti prilagođeni osobama s demencijom jer one zbog umanjene kognitivne sposobnosti ovise o drugima, pa joj treba i osigurati toaletni program s rasporedom, program tretiranja navika i poticanje obavljanja nužde.

Uz odgovarajuću potporu ostvaruju se rješenja za mnogobrojne probleme s kojima se suočavaju formalni i neformalni njegovatelji te skrbnici osoba s demencijom i na taj način poboljšava se kvaliteta života oboljelih.

PREZENTACIJE POSTERIMA

Ljerka Pavković, Vesna Božić, Kristina Grgić, Izidora Pavković i Ivan Vučetić

Palijativni tim LiPa, Pakrac

Aktivnosti Palijativnog tima LiPa u borbi protiv demencije

Palijativni tim LiPa skupina je entuzijasta koji su se 2013. okupili da bi senzibilizirali javnost za palijativnu skrb. Prva pacijentica u čiju je skrb PT LiPa aktivno uključen boluje od Alzheimerove bolesti. Suradnja s Hrvatskom udrugom za Alzheimerovu bolest (HUAB) počela je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu (CEPAMET), u sklopu tečaja Osnove palijativne skrbi gdje se aktivnosti Udruge za Alzheimerovu bolest prepoznaju i žele prenijeti na područje Pakraca i Lipika.

Palijativni tim LiPa u travnju 2014. organizirao je otvorenje prvoga Alzheimer cafea izvan Zagreba i to u Pakracu pod pokroviteljstvom Požeško-slavonske županije te gradova Pakraca i Lipika. To je učinjeno zajedno s Hrvatskom udrugom za Alzheimerovu bolest i Hrvatskim društvom za palijativnu medicinu HLZ-a. Isti dan se u SB-u Lipik organiziralo stručno savjetovanje Alzheimerova demencija i palijativna skrb. Nakon toga otvorena su još tri Alzheimer cafea u Pakracu, tri u Požegi, te u Pleternici, Bjelovaru i Daruvaru - ukupno deset. Palijativni Tim LiPa postaje prva podružnica HUAB-a. Od 2014. svake godine u rujnu, u povodu mjeseca Alzheimerove bolesti, organizira se Šetnja sjećanja od srednje škole u Pakracu do Toplica u Lipiku i Jesenja ruža za jesen života u Pakracu, Lipiku i Požegi.

U Požegi je u travnju 2017. održana 1. Regionalna konferencija o Alzheimerovoj demenciji u suradnji s Domom zdravlja Požeško-slavonske županije i Centrom za socijalnu skrb Požega, a pod pokroviteljstvom Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, na kojoj je potpisana globalna povelja o demenciji, druga takva u Hrvatskoj. U lipnju 2016. postali smo članovi Hrvatske Alzheimer alijanse (HAA), a 2017. na 3. Edukativnoj konferenciji o Alzheimerovoj bolesti – EDUKAL 2017, na kojima PT LiPa kontinuirano sudjeluje, nazočni članovi potpisivanjem pristupnice postaju Prijatelji demencije.

Palijativni tim LiPa ove će godine proslaviti još jedan rođendan sa svojom prvom pacijenticom i njezinom obitelji kojima je svojim aktivnostima omogućio bolju kvalitetu života.

**PALIJATIVNI TIM LIPA
U BORBI PROTIV DEMENCIJE**

Autori: Ljerka Pavković, Izidora Pavković, Kristina Grgić, Ivan Vučetić, Vesna Božić

Život je kao knjiga, ne možeš promijeniti stranice koje su već napisane, ali uvijek možeš početi novo poglavlje...

• nepoznati autor •

- Suradnja sa Hrvatskom udrugom za Alzheimerovu bolest (HUAB) pokrenula se na Medicinskom fakultetu u Zagrebu 2013., CEPAMET, na tečaju „Osnove palijativne skrbi“ gdje se aktivnosti Udruge za Alzheimerovu bolest prepoznaju i žele prenijeti na područje Pakraca i Lipika.
- Palijativni Tim LiPa prva podružnica HUAB-a od 2014.
- U travnju 2014. otvorenje prvog Alzheimer cafea izvan Zagreba u Pakracu, zatim još ukupno deset (u) Pakracu, Požegi, Pleternici, Daruvaru, Bjelovaru
- 2014. u Lipiku prvo stručno savjetovanje „Alzheimerova demencija i palijativna skrb“ u RH
- Od 2014. svake godine u rujnu obilježava se Mjesec Alzheimerove bolesti „Šetnja sjećanja“ od Srednje škole Pakrac do Toplica u Lipiku i „Jesenja ruža za jesen života“ u Pakracu, Lipiku i Požegi.
- Požega 2014. prva konferencija u RH za socijalne radnike: palijativna skrb, Alzheimerova demencija
- U Požegi 2017. 1. Regionalna konferencija o Alzheimerovoj demenciji zajedno sa Domom zdravlja Požeško-slavonske županije i Centrom za socijalnu skrb Požega pod pokroviteljstvom Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku na kojoj je potpisana Globalna povelja o demenciji, druga te vrste u Hrvatskoj
- U lipnju 2016. postajemo članovi Hrvatske Alzheimer alijanse (HAA)
- Na trećoj edukativnoj konferenciji o Alzheimerovoj bolesti EDUKAL 2017 na kojima postajemo članovi i katalinje i drugi potpisivanjem pristupnice postajemo prijatelji demencije

EdukAl 2018
Društvo za obiteljni zdravlje i palijativnu skrb
14. 11. 2018., Zagreb, Hrvatska

Ljerka Pavković, Vesna Božić, Kristina Grgić, Izidora Pavković i Ivan Vučetić:
Aktivnosti Palijativnog tima LiPa u borbi protiv demencije

Paula Marković¹, Katarina Vučko¹ i Renata Pinjatela²

¹ Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, diplomski studij Edukacijske rehabilitacije

² Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za motoričke poremećaje, kronične bolesti i art terapiju

Asistivna tehnologija i demencija

Alzheimerova i njoj slične bolesti među vodećima su u 21. stoljeću. Zbog još uvijek nedovoljnog razumijevanja etiologije te sve većeg broja oboljelih, prijeko je potrebno stvarati sustav potpore i pronaći modele za što učinkovitiju skrb o osobama s demencijom. Pritom je važna asistivna tehnologija (AT).

AT je pojam koji obuhvaća uređaje i sustave koji omogućuju održavanje ili poboljšanje sposobnosti osoba s kognitivnim, tjelesnim ili komunikacijskim teškoćama. Posebna je vrijednost tih uređaja to što omogućuju dulju samostalnost i neovisnost osoba s demencijom te povećavaju kvalitetu skrbi formalnih i neformalnih njegovatelja.

Ti uređaji variraju od potpuno jednostavnih kao što su kalendarski satovi, pa sve do kompleksnih poput automatskog osvjetljenja, različitih senzora, memorijskih i komunikacijskih pomagala, uređaja za sigurnost, uređaja za GPS praćenje, socijalnih robota i tehnologija pametnih domova. Njihova kompleksnost manje je bitna od mogućnosti da se njima koriste osobe s demencijom. Iako ta vrsta tehnologije može biti korisna, može biti i prepreka koja vodi do socijalne isključenosti ako je osoba nije u mogućnosti upotrebljavati.

Zaključci istraživanja provedenih u svijetu u posljednjih nekoliko godina o ulozi AT-a kao modela potpore u svakodnevnim aktivnostima osoba s demencijom pokazuju pozitivna stajališta o asistivnoj tehnologiji osoba s demencijom, njihovih skrbnika te formalnih i neformalnih njegovatelja, ali samo ako je uređaj jednostavan za korištenje, postavljanje i prilagodbu. Istraživanja pokazuju i da se AT još uvijek nedovoljno primjenjuje, često se zanemaruju socijalno-ekonomska i etička načela i premalo je istraživanja o učinkovitosti pojedinih uređaja te se ističe potreba bolje informiranosti svih uključenih o tom području.

Ključne riječi: asistivna tehnologija, demencija, kvaliteta života

ASISTIVNA TEHNOLOGIJA I DEMENCIJA

Paula Marković¹, Katarina Vučko¹, Renata Pinjatela²

¹Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, diplomski studij Edukacijske rehabilitacije
²Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Odsjek za motoričke poremećaje, kronične bolesti i art terapije

UVOD

Alzheimerova i njoj slične bolesti među vodećim su oboljenjima 21. stoljeća. Zbog još uvijek nedovoljnog razumijevanja etiologije, kao i sve većeg broja oboljelih, postoji velika potreba za razvijanjem sustava podrške i pronalaženjem modela za što učinkovitiju skrb o osobama s demencijom. Važnu ulogu u tome ima asistivna tehnologija (AT).

ASISTIVNA TEHNOLOGIJA

Asistivna tehnologija obuhvaća uređaje i sustave koji omogućuju održavanje ili poboljšanje sposobnosti osoba s kognitivnim, tjelesnim ili komunikacijskim teškoćama. Posebna je vrijednost ovih uređaja što omogućuju dulju samostalnost i neovisnost osoba s demencijom te povećavaju kvalitetu skrbi od strane formalnih i neformalnih njegovatelja.

Digitalni podsjetnik*

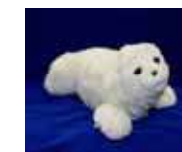
Podsjetnik za uzimanje lijekova*

Telefon sa slikama*

Lokator*

Socijalni roboti*

Sustavi pametnih kuća**

PREPORUKE O PRIMJENI ASISTIVNE TEHNOLOGIJE KOD OSOBA S DEMENCIJOM

Zaključci istraživanja provedenih u svijetu u posljednjih nekoliko godina o ulozi AT kao modela podrške u svakodnevnim aktivnostima osoba s demencijom pokazuju postojanje pozitivnih stavova o AT od strane osoba s demencijom, njihovih skrbnika te formalnih i neformalnih njegovatelja, ali samo ako je uređaj jednostavan za korištenje, postavljanje i prilagodbu. Istraživanja pokazuju i da se AT još uvijek ne primjenjuje u dovoljnoj mjeri, često se zanemaruju socio-ekonomski i etički principi, nedostaje istraživanja o učinkovitosti pojedinih uređaja te se naglašava potreba bolje informiranosti svih uključenih o ovom području.

LITERATURA

Bennett i sur.(2017): Assistive technologies for people with dementia: ethical considerations. Bull World Health Organ, 95, 749–755.
Gibson i sur. (2015): The everyday use of assistive technology by people with dementia and their family carers: a qualitative study. BMC Geriatrics, 15 (3), 2-10.
Ienca i sur. (2017): Intelligent Assistive Technology for Alzheimer's Disease and Other Dementias: A Systematic Review. Journal of Alzheimer's Disease, 56, 1301–1340.
Kengsberg i sur. (2017): Assistive technologies to address capabilities of people with dementia: from research to practice. University of Stanford
Nauha i sur. (2018): Assistive technologies at home for people with a memory disorder. Dementia, 17 (7), 909-923.
Izvori slika:
*Inoue, T. i sur. (2012): Assistive Technology and Robotic Technology for Dementia Care. http://www.who.int/mental_health/neurology/dementia/NSA_National_Rehabilitation_Center_for_Persons_with_Disabilities.pdf
**Sustavi pametnih kuća. <https://sfera-adria.hr/sustavi-pametnih-kuca/>

Paula Marković, Katarina Vučko i Renata Pinjatela
Asistivna tehnologija i demencija

Nikolina Kadežabek, Jelena Perković, Eva Anušić, Iva Moštak i Matija Mihaljević

Oaza - dom za starije i nemoćne osobe

Demencija se tiče svih nas – kako živim s demencijom u OAZI i izvan nje

Dom Oaza svakodnevno se skrbi za 36 korisnika s Alzheimerovom bolešću i drugim demencijama. Uz kvalitetnu medicinsku skrb, zdravstvenu njegu, fizikalnu terapiju i radno-okupacijske aktivnosti svima su na raspolaganju i tretmani pod vodstvom terapeuta u multisenzornoj sobi gdje oboljele osobe u kontroliranom okruženju postižu mnogobrojne kratkoročne i dugoročne pozitivne rezultate.

Skrb o korisnicima s demencijom zahtijeva cjelovit i sveobuhvatan pristup i zato su ciljevi i aktivnosti u Oazi usmjerena na:

- edukaciju osoblja za rad s korisnicima oboljelima od Alzheimerove demencije i drugih demencija
- praćenje najnovijih spoznaja o toj i sličnim bolestima sudjelovanjem na mnogim skupovima i kongresima
- senzibiliziranje ostalih korisnika za suživot s oboljelima od Alzheimerove bolesti i drugih demencija
- informiranje i izobrazba članova obitelji o tijeku već nastale bolesti te o mogućnostima usporavanja njezine pojave kod ostalih u obitelji
- informiranje lokalne zajednicu o prepoznavanju prvih simptoma demencije i o postupanju pri susretu s osobom oboljelom od Alzheimerove bolesti i drugih demencija
- razbijanje predrasuda uključivanjem osoba s Alzheimerovom demencijom u različite aktivnosti izvan doma (izleti, odlasci u kino, šetnje...)

Nikolina Kadežabek, Jelena Perković, Eva Anušić, Iva Moštak i Matija Mihaljević
Demencija se tiče svih nas – kako živim s demencijom u OAZI i izvan nje

Mira Dajčić, Marija Lacko, Tajana Dajčić i Tomislav Huić

Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest

Okupacijske terapije u HUAB-ovim grupama za samopomoć

Okupacijske terapije s osobama koje žive s demencijom se u Grupama za samopomoć, koje djeluju unutar Savjetovališta Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest, kontinuirano se provode od 2013. godine. Ta djelatnost Udruge sufinancirana je iz više izvora, projekata:

- Grada Zagreba, odnosno Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom koji te aktivnosti financira svake godine
- Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu zaštitu RH koje je tu djelatnost financiralo od 2015. do potkraj 2017. i
- Ministarstva zdravstva RH koje tu djelatnost financira od 2016. na temelju trogodišnjeg projekta namijenjenog njezi i pomoći osobama s demencijom.

Okupacijske terapije koje se provode u HUAB-u podijeljene su u dvije skupine. Prva je usmjerena na individualni rad sa svrhom snaženja i očuvanja intelektualnih sposobnosti oboljelih, a druga na poticaj društvene interakcije. Intelektualne sposobnosti potiču se raznim *mozgalicama* – slagalicama, kartonima s asocijativnim ilustracijama i kartonima sa slikama predmeta, osoba i zanimanja koji zahtijevaju umne vježbe - uporabu kratkotrajne memorije i logičnog zaključivanja. Društvena interakcija postiže se prilagođenim igrama kao što je *Čovječe ne ljuti se* i njegova inačica koja iziskuje prisjećanje imena domaćih životinja ili naziva skupine drugih predmeta. Uz njih se koristi i radna bilježnica s mnogobrojnim pitalicama, križaljka i rebusima, te zbirka nekoć popularnih pjesama.

Sredstava za primjenu okupacijsko-terapijskih vježbi ostvarena je iz već spomenutih projekata i donacijom Češke udruge za Alzheimerovu bolest, a dio je osiguran u suradnji s partnerima iz europskoga prekograničnog projekta *Demenca aCROsSLO* koji je uspješno okončan sredinom ove godine.

Na okupacijsku terapiju svakoga tjedna u Hrvatsku udrugu za Alzheimerovu bolest dolazi desetak oboljelih koji su uglavnom u srednjoj fazi razvoja simptoma demencije. Potaknuti ugodnim radnim ozračjem i nenametljivim stručnim vodstvom, oni s velikom radošću rade i rješavaju zadatke, pa ne čudi što su njihove reakcije odlične. Zadovoljni su i njihovi neformalni njegovatelji koji ističu da se i kod kuće nastavlja želja i interes osoba s demencijom o kojima se brinu za tim vježbama rješavanjem križaljki i sastavljanjem slagalica, što im mnogo znači kako zbog rezultata koji se postižu tako i zbog olakšanja njihove brige o njima.

Okupacijske terapije u HUAB-ovim grupama za samopomoć

Mira Dajčić, Marija Lacko, Tajana Dajčić i Tomislav Huić

Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest od 2013. godine kontinuirano provodi okupacijsku terapiju s osobama koje žive s demencijom u grupama za samopomoć koje djeluju u sklopu njezina savjetovališta.

Ta djelatnost sufinancirana je iz više izvora, npr. iz projekata:

- Grada Zagreba, odnosno Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom koji te aktivnosti financira svake godine

- Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu zaštitu Republike Hrvatske koje je tu djelatnost financiralo od 2015. do potkraj 2017. i

- Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske koje tu djelatnost financira od 2016. na temelju trogodišnjeg projekta namijenjenog njezi i pomoći osobama s demencijom.

Okupacijske terapije koje se provode u Hrvatskoj udruzi za Alzheimerovu bolest podijeljene su u dvije skupine. Prva je usmjerena na individualni rad sa svrhom snaženja i očuvanja intelektualnih sposobnosti oboljelih, a druga na poticaj društvene interakcije.

Intelektualne sposobnosti potiču se raznim mozgalicama – slagalicama, kartonima s asocijativnim ilustracijama i kartonima sa slikama predmeta, osoba i zanimanja koji zahtijevaju umne vježbe - uporabu kratkotrajne memorije i logičnog zaključivanja.

Društvena interakcija postiže se prilagođenim igrama kao što je *Čovječe ne ljuti se* i njegova inačica koja iziskuje prisjećanje imena domaćih životinja ili naziva skupine drugih predmeta.

Uz njih se koristi i radna bilježnica s mnogobrojnim pitalicama, križaljka i rebusima, a koja sadrži i zbirku nekoć popularnih pjesama i nekoliko jednostavnih vježbi kretanja.

Sredstava za primjenu okupacijsko-terapijskih vježbi ostvarena je iz već spomenutih projekata i donacijom Češke udruge za Alzheimerovu bolest, a dio je osiguran u suradnji s partnerima iz europskoga prekograničnog projekta *Interreg Slovenija - Hrvatska Demenca aCROsSLO* koji je uspješno okončan sredinom ove godine.

Na okupacijsku terapiju svakoga tjedna u Hrvatsku udrugu za Alzheimerovu bolest dolazi desetak oboljelih koji su uglavnom u srednjoj fazi razvoja simptoma demencije. Potaknuti ugodnim radnim ozračjem i nenametljivim stručnim vodstvom, oni s velikom radošću rade i rješavaju zadatke, pa ne čudi što su njihove reakcije odlične.

Zadovoljni su i njihovi neformalni njegovatelji koji ističu da se i kod kuće nastavlja želja i interes osoba s demencijom o kojima se brinu za tim vježbama rješavanjem križaljki i sastavljanjem slagalica, što im mnogo znači kako zbog rezultata koji se postižu tako i zbog olakšanja njihove brige o njima.

Tomislav Huić¹, Ninoslav Mimica^{1,2}, Fran Borovečki^{1,3}, Vjekoslav Jeleč³, Ivana Portolan Pajić³ i Tajana Dajčić¹

¹ Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest; ² Klinika za psihijatriju Vrapče;

³ KBC Zagreb; ⁴ Ured za zdravstvo Grada Zagreba

Prijeti li svakom drugom Zagrepčaninu nakon 60-te godine demencija?

S potporom Gradskog ureda za zdravstvo Grada Zagreba Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest provela je na Europskom trgu u Zagrebu tijekom Svjetskog dana Alzheimerove bolesti 21. rujna 2018. istraživanje kognitivnih umanjena na prigodnom uzorku - među osobama koje su se dobrovoljno prijavile na testiranje.

Testirana je 121 osoba u dobi od 19 do 90 godina, uglavnom srednjeg i višeg stupnja formalne izobrazbe. 92 posto sudionika istraživanja, odnosno 111 osoba, pripadala je rizičnoj skupini (osobe sa 60 i više godina života). Svi sudionici mlađi od 60 godina postigli su maksimalne rezultate, zato se prikazuju samo podaci za kritični skupinu (60+) prema kojima je polovina sudionika istraživanja izrazila upozoravajuća umanjena kognitivnih sposobnosti.

Za mjerenje kognitivnih sposobnosti korišten je MiniCog test V. 01.19.16. On se sastoji od dva zadatka, u prvom se ispitaniku kažu tri riječi koje on treba glasno ponoviti i zapamtiti. Kasnije bude upitan da ih se dosjeti. Drugi zadatak ispitanika je da nacrtanu kružnicu pretvori u sat - upiše brojeve u nju na odgovarajuća mjesta i postavi kazaljke na zadano vrijeme. Za prisjećanje svake riječi upisuje se jedan bod, a za ispravno nacrtan sat 2 boda. Rezultati od 0 do 2 boda upućuju na ozbiljno umanjene kognitivnih sposobnosti. 3 boda upućuje na blagi kognitivni poremećaj, a 4 i 5 bodova na normalne kognitivne sposobnosti.

Rezultati ovog MiniCog ispitivanja pokazuju da je u skupini osoba starijih od 60 godina bilo 54 posto onih s umanjnim kognitivnim sposobnostima (22 posto s blagim i 32 posto s izrazitim umanjnjima), što upućuje na mogućnost da su ta umanjena simptomi demencije. Niima je savjetovano je da o tome izvijeste svojeg liječnika i zatraže specijalističke neurološke pretrage te da se zajedno s osobama s kojima žive obrate Savjetovalištu Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest.

Pretpostavimo li da bi slične rezultate dobili i istraživanjem reprezentativnog uzorka, zaključujemo da se Zagrebom svakodnevno kreće nekoliko tisuća starijih osoba s vrlo upitnim sposobnostima prisjećanja i snalaženja, kojima u slučaju da se izgube rijetko tko zna pomoći. To potvrđuje opravdanost odluke Grada Zagreba da se počne razvijati kao Demenciji prijateljska zajednica i uspostavi sustave ranog prepoznavanja demencije, dijagnosticiranja njezinih uzroka kako i sveobuhvatne poslije dijagnostičke potpore.

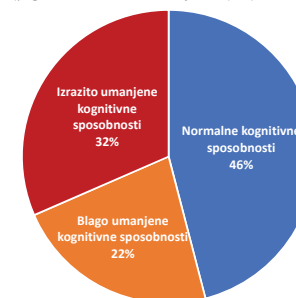
Prijeti li svakom drugom Zagrepčaninu nakon 60-te godine demencija?

Tomislav Huić¹, Ninoslav Mimica², Fran Borovečki³, Vjekoslav Jeleč³, Ivana Portolan Pajić³, Tajana Dajčić¹

¹ Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest; ² Klinika za psihijatriju Vrapče; ³ KBC Zagreb; ⁴ Ured za zdravstvo Grada Zagreba

MiniCog istraživanje tijekom Dana AB u Zagrebu 21.9.2018. (prigodni uzorak, sudionici starije dobi (60+), n = 111)

Više od polovine sudionika istraživanja starijih od 60 godina pokazalo je umanjene kognitivne sposobnosti

S potporom Gradskog ureda za zdravstvo Grada Zagreba Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest provela je na Europskom trgu u Zagrebu tijekom obilježavanja Svjetskog dana Alzheimerove bolesti 21. rujna 2018. od 10 do 15 sati istraživanje kognitivnih umanjena na prigodnom uzorku - među osobama koje su se dobrovoljno prijavile na testiranje.

Testirana je 121 osoba u dobi od 19 do 90 godina, uglavnom srednjeg i višeg stupnja formalne izobrazbe (niže obrazovanje imalo je svega 5 osoba). Među ispitanicima bilo je 83 posto žena. 92 posto sudionika istraživanja, odnosno 111 osoba, pripadala je rizičnoj skupini (osobe sa 60 i više godina života). Svi sudionici mlađi od 60 godina postigli su maksimalne rezultate, zato u ovom izvješću prikazujemo samo rezultate za kritični skupinu (60+) prema kojima je polovina sudionika istraživanja izrazila upozoravajuća umanjena kognitivnih sposobnosti.

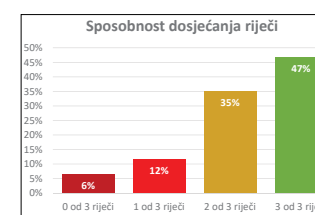
Metoda

Za mjerenje kognitivnih sposobnosti korišten je MiniCog test V. 01.19.16. Njegova osjetljivost je pri mjerenju normalnih kognitivnih sposobnosti 90 posto, a umanjnih kognitivnih sposobnosti 80 posto.

MiniCog test se sastoji od dva zadatka, u prvom se ispitaniku kažu tri riječi koje on treba glasno ponoviti i zapamtiti. Kasnije bude upitan da ih se dosjeti. Drugi zadatak ispitanika je da nacrtanu kružnicu pretvori u sat - upiše brojeve u nju na odgovarajuća mjesta i postavi kazaljke na zadano vrijeme. Za prisjećanje svake riječi upisuje se jedan bod, a za ispravno nacrtan sat 2 boda. Rezultati od 0 do 2 boda upućuju na ozbiljno umanjene kognitivnih sposobnosti. 3 boda upućuje na blagi kognitivni poremećaj, a 4 i 5 bodova na normalne kognitivne sposobnosti.

Istraživanje je provedeno tijekom Međunarodnog dana Alzheimerove bolesti 21. rujna 2018. na Europskom trgu u Zagrebu.

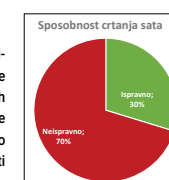

18% sudionika istraživanja starijih od 60 godina nije se moglo sjetiti većine riječi koje su trebali zapamtiti

Istraživanje su proveli specijalizanti psihijatrije i neurologije pod vodstvom prof. prim. dr. sc. Ninoslava Mimice i prof. dr. sc. Frana Borovečkog.

Rezultati

53 posto osoba starijih od 60 godina nije se moglo sjetiti svih riječi koje su im bile pročitane. 6 posto nije se moglo sjetiti niti jedne riječi, 12 posto sjetilo se je jedne, a 35 posto dvije riječi.

70% sudionika istraživanja starijih od 60 godina nije bilo sposobno ispravno nacrtati sat

70 posto starijih osoba nije moglo pravilno nacrtati sat.

Rezultati MiniCog ispitivanja pokazuju da je u skupini osoba starijih od 60 godina bilo 54 posto onih s umanjnim kognitivnim sposobnostima (22 posto s blagim i 32 posto s izrazitim umanjnjima), što upućuje na mogućnost da su ta umanjena simptomi demencije. Niima je savjetovano je da o tome izvijeste svojeg liječnika i zatraže specijalističke neurološke

pretrage te da se zajedno s osobama s kojima žive obrate Savjetovalištu Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest.

Rasprava

Rezultati ovog istraživanja podudaraju se s prošlogodišnjim istraživanjem provedenim u Ljekarnama Zagrebačke županije. To potvrđuje pretpostavku da gotovo svaka druga osoba starija od 60 godina u Zagrebu odn. Zagrebačkoj županiji ima u nekoj mjeri umanjene kognitivne sposobnosti, odnosno da jedna trećina njih živi s izrazito umanjnim kognitivnim sposobnostima.

Pretpostavimo li da bi slične rezultate dobili i istraživanjem reprezentativnog uzorka, zaključujemo da se Zagrebom svakodnevno kreće nekoliko tisuća starijih osoba s vrlo upitnim sposobnostima prisjećanja i snalaženja, kojima u slučaju da se izgube rijetko tko zna pomoći. To upućuje na potrebu razvoja akcijskih programa rane dijagnoze uzročnika demencije, koordiniranih akcija jačanja javne svijesti o demenciji i obrazovanja svih koji se svakodnevno susreću s osobama s demencijom, a posebice onih koji sudjeluju u pružanju njege i skrbi osobama s demencijom. Drugim riječima, potvrđuje opravdanost odluke Grada Zagreba da se počne razvijati kao Demenciji prijateljska zajednica i uspostavi sustave ranog prepoznavanja demencije, dijagnosticiranja njezinih uzroka kako i sveobuhvatne poslije dijagnostičke potpore.

Radi donošenja konačnih zaključaka u učestalosti i rasprostranjenosti kognitivnih umanjena kod starijih osoba u Zagrebu i šire potrebno je ovakva ili obuhvatnija istraživanja provesti na reprezentativnom uzorku.

Tomislav Huić, Ninoslav Mimica¹, Fran Borovečki, Vjekoslav Jeleč, Ivana Portolan Pajić i Tajana Dajčić

Prijeti li svakom drugom Zagrepčaninu nakon 60-te godine demencija?

Suzana Terzić¹, Josip Jakab² i Štefica Mikšić¹

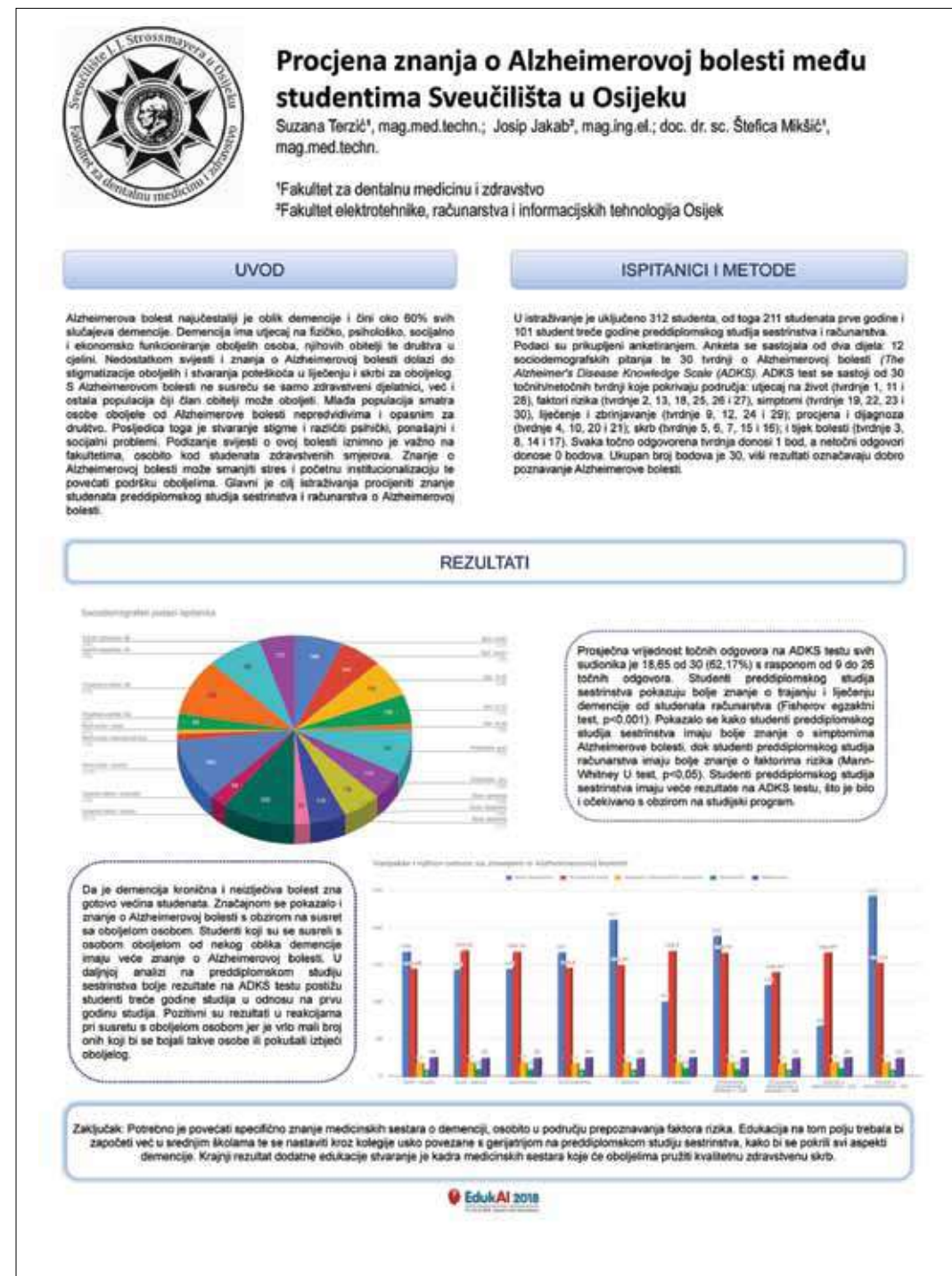
¹ Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo u Osijeku

² Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija u Osijeku

Procjena znanja o Alzheimerovoj bolesti među studentima Sveučilišta u Osijeku

Alzheimerova bolest najčešći je oblik demencije i obuhvaća oko 60 % svih slučajeva demencije. Taj sindrom utječe na fizičko, psihološko, socijalno i ekonomsko funkcioniranje oboljelih osoba, njihovih obitelji i društva u cjelini. Zbog nedostatka svijesti i znanja o Alzheimerovoj bolesti stigmatiziraju se oboljeli i stvaraju se poteškoće u njihovu liječenju i skrbi. S tom bolešću ne susreće se samo zdravstveno osoblje, nego i ostala populacija čiji član obitelji može oboljeti. Mlađi ljudi smatraju oboljele od Alzheimerove bolesti nepredvidivima i opasnim za društvo. Posljedica je stvaranje stigme, različiti psihički i socijalni problemi, te poteškoće u ponašanju. Na fakultetima je iznimno važno podizati svijest o toj bolesti, osobito kod studenata zdravstvenih smjerova. Znanje o Alzheimerovoj bolesti može smanjiti stres i početnu institucionalizaciju te povećati potporu oboljelima. Glavna je svrha istraživanja procijeniti znanje studenata preddiplomskog studija sestrinstva i računarstva o Alzheimerovoj bolesti.

Provedeno je presječno istraživanje u kojemu je sudjelovalo 312 studenata. Za prikupljanje podataka koristila se anketa koja se sastojala od dva dijela – 12 sociodemografskih pitanja i 30 tvrdnji o Alzheimerovoj bolesti (*The Alzheimer's Disease Knowledge Scale – ADKS*) kojima se procjenjuje poznavanje Alzheimerove bolesti. Prosječna vrijednost točnih odgovora svih sudionika bila je 18,65 od 30 (62,17 %), s rasponom od 9 do 26 točnih odgovora. Studenti preddiplomskog studija sestrinstva imaju bolje znanje o trajanju i liječenju demencije od kolega s računarstva (Fisherov egzaktni test, $p < 0,001$). Pokazalo se da studenti preddiplomskog studija sestrinstva više znaju o simptomima Alzheimerove bolesti, a studenti preddiplomskog studija računarstva o rizičnim čimbenicima (Mann-Whitney U-test, $p < 0,05$). Studenti preddiplomskog studija sestrinstva postigli su bolje rezultate na ADKS testu, što se i očekivalo s obzirom na studijski program.

Suzana Terzić, Josip Jakab i Štefica Mikšić

Procjena znanja o Alzheimerovoj bolesti među studentima Sveučilišta u Osijeku

Marija Kušan Jukić¹ i Ninoslav Mimica^{2,3}

¹ Savjetovalište za psihogerijatriju Centra za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti Nastavni zavod za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar, Zagreb

² Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb; ³ Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Strateški okvir za liječenje i zbrinjavanje osoba s Alzheimerovom bolešću u gradu Zagrebu

Prema podacima iz popisne 2011. godine, u glavnom gradu Republike Hrvatske – u Zagrebu živi 790 017 stanovnika, a njih 17,7 % starije je od 65 godina. Procijenjeni broj ljudi s Alzheimerovom bolešću (AB) i drugim demencijama u gradu je oko 17 000 te je u porastu. Suočeni sa sve većim problemom zbog Alzheimerove bolesti (AB) i potrebom da se poboljša postavljanje rane i pravodobne dijagnoze, liječenje i zbrinjavanje oboljelih osoba, skloni smo zaključiti da kod nas ne postoje potrebni servisi za pružanje pomoći.

U Velikoj Britaniji, u sklopu njihova nacionalnog sustava zdravstva, usvojen je koncept osnivanja kliničkih mreža u gradovima za specifične skupine i stanja, kao što su oboljeli od malignih i kardiovaskularnih bolesti, majčinstvo i djeca te mentalno zdravlje, demencija i neurološke bolesti. Svrha takva strateškog okvira za liječenje i zbrinjavanje osoba s demencijom jest povećanje kvalitete života, liječenje i zbrinjavanje u sigurnoj okolini te osiguravanje pozitivnog iskustva skrbi u sustavu i zajednici.

U našem gradu već postoje sastavnice, službe i servisi, kao što je i Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest – NGO organizacija s dugotrajnim iskustvom na području Alzheimerove bolesti, ali nema uzajamne povezanosti i koordinacije, a nedostatna je i horizontalna (međusobna), a posebno vertikalna (s tijelima uprave) komunikacija.

Mrežu čine psihogerijatrijski odjeli u Klinici za psihijatriju Vrapče i u Psihijatrijskoj bolnici Sv. Ivan, zatim Referentni centar za kognitivnu neurologiju i neurofiziologiju Kliničkoga bolničkoga centra Zagreb, Referentni centar za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije životne dobi u Klinici za psihijatriju Vrapče, savjetovališta (savjetovalište za članove obitelji – neformalne njegovatelje u sklopu HUBA-e, savjetovalište za psihogerijatriju u sklopu Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar), dnevna bolnica za osobe s demencijom, dnevni boravci i specijalizirane stacionarne jedinice za 24-satnu skrb za osobe oboljele od AB-a, te palijativna skrb (palijativni kreveti za osobe s demencijom, mobilni timovi).

Stvaranje mreže za njegu i skrb osoba oboljelih od Alzheimerove bolesti i drugih demencija u Zagrebu, kao strateškog javno priznatog okvira, bio bi važan pomak u prepoznavanju potreba vulnerabilne skupine (kao što to i jesu osobe oboljele od demencije i njihovi neformalni njegovatelji) te u organizaciji potrebnih servisa kako bi oboljeli bili pravodobno dijagnosticirani i liječeni te bi im se mogla osigurati primjerena skrb.

STRATEŠKI OKVIR ZA LIJEČENJE I ZBRINJAVANJE OSOBA S ALZHEIMEROVOM BOLEŠĆU U GRADU ZAGREBU

Marija Kušan Jukić¹, Ninoslav Mimica^{2,3}

¹ Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“, Zagreb
² Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb, ³ Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Prema podacima iz popisne 2011. godine u glavnom gradu Republike Hrvatske Zagrebu živi 790.017 stanovnika, a 17,7% osoba starije je od 65 godina. Procijenjeni broj ljudi s Alzheimerovom bolešću (AB) i drugim demencijama u gradu Zagrebu je oko 17.000 te je u porastu. Suočeni s rastućim problemom Alzheimerove bolesti i potrebom poboljšanja rane i pravodobne dijagnoze, liječenja i zbrinjavanja oboljelih osoba skloni smo reakcijama kako u nas ne postoje potrebni servisi za pružanje pomoći.

U Velikoj Britaniji, u okviru njihova nacionalnog sustava zdravstva usvojen je koncept formiranja kliničkih mreža u gradovima za specifične skupine i stanja kao što su oboljeli od malignih bolesti, kardiovaskularnih bolesti, majčinstvo i djeca te mentalno zdravlje, demencija i neurološke bolesti. Cilj organizacije takvog strateškog okvira za liječenje i zbrinjavanje osoba s demencijom je povećanje kvalitete života, liječenje i zbrinjavanje u sigurnoj okolini te osiguravanje pozitivnog iskustva skrbi od strane sustava i zajednice.

U našem gradu već postoje sastavnice, službe, servisi, kao što je i Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest (HUBA) – NGO organizacija s dugotrajnim iskustvom rada na području Alzheimerove bolesti, ali izostaje međusobna povezanost i koordinacija uz nedostatnu horizontalnu (međusobnu), a napose vertikalnu (s tijelima uprave) komunikaciju. Mrežu čine psihogerijatrijski odjeli u Klinici za psihijatriju Vrapče i Psihijatrijskoj bolnici Sv. Ivan, potom Referentni centar za kognitivnu neurologiju i neurofiziologiju - Klinički bolnički centar Zagreb, Referentni centar za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije životne dobi u Klinici za psihijatriju Vrapče, savjetovališta (Savjetovalište za članove obitelji – neformalne njegovatelje u okviru HUBA-a, Savjetovalište za psihogerijatriju u okviru Nastavnog zavoda

za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“), Dnevna bolnica za osobe s demencijom, dnevni boravci i specijalizirane stacionarne jedinice za 24-satnu skrb za osobe oboljele od AB, te palijativna skrb (palijativni kreveti za osobe s demencijom, mobilni timovi).

Stvaranje mreže za njegu i skrb osoba oboljelih od Alzheimerove bolesti i drugih demencija u Zagrebu, kao strateškog javno priznatog okvira, bio bi važan iskorak u prepoznavanju potreba vulnerabilne skupine (kao što to jesu osobe oboljele od demencije i njihovi neformalni njegovatelji) te organizaciji potrebnih servisa kako bi oboljele osobe bile pravodobno dijagnosticirane, liječene te bi im se mogla osigurati i primjerena skrb.

Marija Kušan Jukić i Ninoslav Mimica

Strateški okvir za liječenje i zbrinjavanje osoba s Alzheimerovom bolešću u gradu Zagrebu

Ljiljana Vrbić i Martina Mičuga

Dom za starije osobe Sveti Josip Zagreb

Stripoteka Alzheimer - prikaz publikacije s edukativnim stripovima

Dijagnoza demencije i dalje je tema o kojoj šira javnost nije dovoljno obaviještena pa su oboljele osobe i njihove obitelji nerijetko stigmatizirane. Stigma sadržava tri bitna elementa, a to su problem neznanja, problem stajališta (predrasude) i problem ponašanja (diskriminacija) (Milačić Vidojević i sur., 2010.). Kako bi se smanjio osjećaj stigmatizacije, vrlo je važno podignuti razinu znanja o osobama oboljelima od demencije.

U istraživanjima koja su se bavila kampanjama o podizanju razine svijesti vezanima za demenciju navodi se da buduće akcije trebaju umanjiti strah i stvoriti pozitivnije osjećaje o demenciji i ljudima koji su oboljeli. Najčešće korišten oblik informiranja zasad su letci s informacijama, no istraživanja pokazuju da edukacijski strip može više pomoći pacijentima i njihovim obiteljima da razumiju strahove, strepnje i očekivanja s kojima će se možda morati suočiti.

Edukacijski stripovi pokazali su se kao dobar alat za podizanje svijesti javnosti (npr., o simptomima bolesti), pripremu pacijenta (npr., što očekivati od određenog zahvata), te pomoć pri donošenju odluka (odlučivanje o metodama liječenja), promicanju samozbrinjavanja u slučaju kroničnih bolesti, ili jednostavno povećanju razumijevanja i prihvaćanja stanja (McNicol, 2017.). Stripovi mogu potaknuti empatiju jer se čitatelj povezuje s likovima i pričom.

Zagrebački dom za starije Sveti Josip tiskao je brošuru s 10 edukativnih stripova i popratnih savjeta. U stripovima su prikazani najčešći simptomi demencije. Strip je podijeljen na situaciju (pojavnost simptoma) i reakciju – prikazan je prijedlog kako se u ponašati u predstavljenoj situaciji. Publikacija sadržava i tekst o vrstama demencije i simptomima, te o oblicima skrbi dostupnima u Zagrebu. U posljednjem dijelu su informacije i smjernice za članove obitelji.

dom Sveti Josip Zagreb

ALZHEIMER STRIPOSEKA

Autori: Ljiljana Vrbić, univ.spec.act.soc., Martina Mičuga, mag.act.soc.
Dom za starije osobe Sveti Josip Zagreb
uprava@domsvjosp.hr ; www.domsvjosp.hr

Publikacija „Alzheimer stripoteka“ nastala je kao rezultat rada Doma za starije osobe Sveti Josip Zagreb u pružanju usluga oboljelima od Alzheimerove i ostalih oblika demencije te članovima njihovih obitelji kroz usluge: pomoći u kući, cjelodnevno boravka, dugotrajnog smještaja i savjetova „Njegos“.

4.1. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.2. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.3. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.4. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.5. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.6. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.7. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.8. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.9. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.10. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.11. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.12. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.13. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.14. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.15. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.16. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.17. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.18. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.19. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.20. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.21. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.22. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.23. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.24. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.25. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.26. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.27. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.28. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.29. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.30. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.31. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.32. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.33. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.34. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.35. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.36. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.37. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.38. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.39. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.40. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.41. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.42. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.43. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.44. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.45. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.46. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.47. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.48. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.49. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.50. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.51. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.52. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.53. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.54. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.55. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.56. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.57. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.58. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.59. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.60. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.61. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.62. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.63. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.64. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.65. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.66. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.67. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.68. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.69. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.70. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.71. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.72. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.73. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.74. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.75. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.76. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.77. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.78. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.79. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.80. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.81. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.82. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.83. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.84. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.85. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.86. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.87. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.88. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.89. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.90. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.91. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.92. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.93. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.94. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.95. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.96. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.97. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.98. SRETNIM DAN ZA NOĆ

4.99. SRETNIM DAN ZA NOĆ

5.00. SRETNIM DAN ZA NOĆ

Edukacijski stripovi pokazali su se kao dobar „alat“ za podizanje svijesti javnosti. Stripovi imaju snagu potaknuti empatiju jer se čitaoc povezuje s likovima i pričom.

Alzheimer stripoteka sadrži 10 stripova u kojima su prikazani neki od najčešćih simptoma demencije. Simptomi demencije prikazani su kroz situacije koje su karakteristične za oboljele. Na situaciju nadovezuje se drugi dio stripa gdje je prikazana moguća reakcija i popratni savjeti.

6. Smjernice članovima obitelji

Publikacija sadrži tekst o vrstama demencije i simptomima te tekst o oblicima skrbi i informacije o dostupnim uslugama na području Grada Zagreba. Dio publikacije posvećen je članovima obitelji, tekst „Kako sačuvati vlastitu dobrobit u procesu njegovanja“ nudi smjernice obiteljima u procesu njegovanja.

EdukAl 2018

Ljiljana Vrbić i Martina Mičuga

Stripoteka Alzheimer - prikaz publikacije s edukativnim stripovima

Jasminka Dlesk-Božić, Lidija Dajak i Ana Štih

Dom za starije osobe Maksimir

Volonterski potencijali u svakodnevnoj skrbi za osobe s demencijom

Skrb za osobe s demencijom zahtijeva cjelodnevni specijalizirani i multidisciplinarni pristup. Dnevni raspored i stručni program rada prilagođen je njihovim potrebama i željama u svrhu očuvanja preostalih psihičkih, fizičkih i kognitivnih sposobnosti i funkcija, uz istodobno poticanje autonomnosti i samostalnosti u svakodnevnim aktivnostima. Viša kvaliteta navedenih programa osigurana je zahvaljujući angažmanu volontera. U Odjelu za osobe oboljele od Alzheimerove bolesti i drugih demencija osmišljen je 12-satni program za korisnike koji ne bi bilo moguće organizirati bez volontera.

U svakodnevnim aktivnostima volonteri, u suradnji sa stručnim radnicima, kontinuirano primjenjuju 17 radno-kreativnih, kulturno-zabavnih i sportsko-preventivnih sadržaja poput vježbi memorije i koncentracije, didaktičkih i senzomotoričkih igara, koncerata klasične glazbe i slično. Volonterskim angažmanom obogaćuje se svakodnevica starijih osoba koje žive s Alzheimerovom bolešću ili drugim demencijama, osigurava se njihova socijalna uključenost i redovita socijalna interakcija, održavaju se kognitivne sposobnosti i društvene vještine, te se primjenjuje potreban višestruki individualni pristup prilagođen njihovim potrebama, mogućnostima i interesima. U sklopu programa aktivnog i zdravog starenja Dom Maksimir redovito potiče volontiranje umirovljenika u sklopu programa Stariji za starije. Istraživanja pokazuju višestruke pozitivne učinke volontiranja na volontere-umirovljenike, kao što su prevencija socijalne izolacije, isključenosti i depresije, poboljšanje mentalnog i fizičkog zdravlja te poticanje samopouzdanja. U sklopu projekata Međugeneracijska solidarnost i Individualna druženja u volonterskim aktivnostima redovito sudjeluju studenti, učenici i druge mlađe osobe. Tim projektima ispunjavaju se individualne potrebe svakog korisnika, poput pratnje pri odlasku na dugotrajne specijalističke preglede u bolnicu te odlazak u trgovinu ili šetnju. Navedena vrsta volontiranja osigurava starijim osobama koje žive s demencijom individualni pristup, potrebnu emocionalnu povezanost, održavanje društvenih vještina i odnosa te ispunjavanje želja i potreba. Od pozitivnih učinaka volontiranja na vlastiti rast i razvoj volonteri su izdvojili razvoj socijalnih vještina, stjecanje novih znanja i iskustva, razvijanje pozitivnih emocija te povjerenje, altruizam i suosjećanje. Potrebno je istaknuti i važnost korporativnog volontiranja kao izraza društveno odgovornog poslovanja kojim je dan znatan doprinos uređivanju zajedničkih stambenih prostora korisnika kao i da ovakav oblik rada pozitivno djeluje ne samo na osobe s demencijom već i da volonterima pruža priliku za osobni rast i razvoj.

VOLONTERSKI POTENCIJALI U SVAKODNEVNOJ SKRBI ZA OSOBE KOJE ŽIVE S ALZHEIMEROVOM DEMENCIJOM

Skrb za osobe koje žive s Alzheimerovom ili drugim demencijama zahtijeva cjelodnevni specijalizirani i multidisciplinarni pristup. Dnevni raspored i stručni program rada prilagođen je potrebama i interesima korisnika u svrhu očuvanja preostalih psihičkih, fizičkih i kognitivnih sposobnosti i funkcija uz istovremeno poticanje autonomnosti i samostalnosti u svakodnevnim aktivnostima. Viša kvaliteta navedenih programa osigurana je zahvaljujući angažmanu volontera.

PROJEKT "STARIJI ZA STARIJE" - VOLONTERI UMIROVLJENICI

Volonteri umirovljenici provode sljedeće aktivnosti:

- Književna večer
- Šetnja i druženje na terasi / okolini Doma
- Vježbe pjevanja
- Poetska popodnevna
- Baloning - lagane vježbe s loptama
- Kreativne radionice
- Plesne večeri
- Društvene igre
- Kulturno zabavni programi

Učinci na korisnike:

- Kontinuirana socijalizacija
- Socijalna uključenost
- Multidisciplinarni pristup radnoj terapiji
- Redovita fizička aktivnost

Učinci volontiranja na umirovljenike volontere:

- Doprinosi aktivnom i zdravom starenju
- Razvoj samopouzdanja
- Upoznavanje sa sindromom demencije
- Unapređuje mentalno i fizičko zdravlje
- Doprinosi prevenciji socijalne izolacije, isključenosti i depresije
- Ima terapijski učinak

"The best way to find yourself is to lose yourself in the service of others."
M. Gandii

PROJEKT MEĐUGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI - VOLONTERI STUDENTI, UČENICI I DRUGE MLAĐE OSOBE

Volonterske aktivnosti:

- Jutra klasične glazbe
- Senzomotoričke igre
- Kuglanje
- Vježbe koncentracije i memorije
- Didaktičke igre

Učinci na volontere:

- Razvoj socijalnih vještina
- Stjecanje novih znanja i iskustva
- Razvoj pozitivnih emocija povjerenja, altruizama, suosjećanja...

Pozitivan učinak na oboljele:

- Aktivno sudjelovanje pojedinca u aktivnostima
- Stimuliranje kognitivnih sposobnosti
- Socijalna interakcija

Učinci na sudionike korporativnog volontiranja:

- Društveno koristan team building
- Stjecanje novih znanja i vještina
- Pozitivan utjecaj na fizičko i mentalno zdravlje

KORPORATIVNO VOLONTIRANJE

Volonterske aktivnosti:

- Krećenje stambenih jedinica i zajedničkih prostora
- Dekoracija zajedničkih prostora povodom blagdana
- Organizacija božićnog domjenka
- Druženje i zabava
- Odlazak u ZOO vrt

Pozitivan učinak za korisnike:

- Uredni i uljepšan stambeni prostor
- Druženje i zabava
- Socijalna interakcija

Učinci na sudionike korporativnog volontiranja:

- Društveno koristan team building
- Stjecanje novih znanja i vještina
- Pozitivan utjecaj na fizičko i mentalno zdravlje

EUROPSKA KOMISIJA
obrazlaže korporativno volontiranje kao "izraz društveno odgovornog poslovanja".

PROJEKT INDIVIDUALNA DRUŽENJA - VOLONTERI VOLONTERSKOG CENTRA ZAGREB

Volonterske aktivnosti:

- Pratnja na specijalističke preglede
- Odlazak u trgovinu, ljekarnu...
- Individualna druženja i šetnje

Učinci na korisnike:

- Individualan pristup
- Emocionalna povezanost
- Održavanje društvenih vještina i odnosa
- Ispunjavanje individualnih želja i potreba

Učinci volontiranja na mlade volontere:

- Smanjuje međugeneracijski jaz
- Doprinosi razvoju samopouzdanja
- Oblikovanje vlastite karijere kroz upoznavanje vlastitih preferencija
- Prilika za osobni rast
- Razvoj komunikacijskih vještina
- Upoznavanje sa sindromom demencije

"Volunteers don't just do the work - they make it work."
C.Pettit

DOM ZA STARIJE OSOBE MAKSIMIR
Jasminka Dlesk-Božić, Lidija Dajak, Ana Štih
dom.maksimir@dom-maksimir.hr

Jasminka Dlesk-Božić, Lidija Dajak i Ana Štih

Volonterski potencijali u svakodnevnoj skrbi za osobe s demencijom

INDEKS AUTORA

A

Anušić, Eva 42
Avalon, Barbara 29

B

Balenović, Antonija 23
Borovečki, Fran 16, 46
Božić, Vesna 38

D

Dajak, Lidija 54
Dajčić, Mira 28, 44
Dajčić, Tajana 11, 44, 46
Dlesk-Božić, Jasminka 54
Dološić, Silvija 18

Đ

Đerke, Filip 23

G

Grgić, Kristina 38

H

Hanževački, Miroslav 17
Huić, Tomislav 11, 33, 44, 46

J

Jakab, Josip 48
Jeleč, Vjekoslav 46
Jureša, Vesna 17

K

Kadežabek, Nikolina 42
Klepac, Nataša 15
Krivec, David 10
Kušan Jukić, Marija 50

L

Lacko, Marija 44
Laušić, Mate 24
Lucijanić, Jelena 17
Lukić Zlobec, Štefanija 10
Ljubić, Marijana 30

M

Marković, Paula 40
Mašić, Ana 23
Matković, Suzana 11
Matula, Vilim 27
Mičuga, Martina 52
Mihaljević, Matija 42
Mikšić, Štefica 48
Mimica, Ninoslav 8, 46, 50
Mitić, Cvjeta 35
Moštak, Iva 42

N

Nakić, Jasmina 22

P

Pavković, Izidora 38
Pavković, Ljerka 38
Penava Šimac, Marija 9
Perković, Jelena 42
Pinjatela, Renata 40
Portolan Pajić, Ivana 7, 46
Protrka, Ino 23

Š

Šmalc, Slaviša 21
Štih, Ana 54

T

Terzić, Suzana 48
Tucak, Jasna 7

V

Vidučić, Matea 34
Vilušić, Sarafina 22
Vrbić, Ljiljana 52
Vučetić, Ivan 38
Vučko, Katarina 40

EdukAI 2018

ZBORNİK SAŽETAKA

Četvrte edukativne konferencije
o Alzheimerovoj bolesti - EdukAI 2018

Hrvatska udruga za
Alzheimerovu bolest

Vlaška 24/1, 10000 Zagreb
www.alzheimer.hr